

Dansk som andetsprog C-B-A, hf-e

Vejledning

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Kontor for Gymnasier, juni 2020

Vejledningen præciserer, kommenterer, uddyber og giver anbefalinger vedrørende udvalgte dele af læreplanens tekst, men indfører ikke nye bindende krav.

Citater fra læreplanen er anført i kursiv.

Indholdsfortegnelse

1. Identitet og formål	4
1.1. Identitet	4
DSA C	4
DSA B	4
DSA A	4
1.1.1 Fagets identitet på de tre niveauer	5
1.1.2 CEFR	5
1.2. Formål	6
DSA C	6
DSA B	6
DSA A	6
1.2.1 Fagets formål på de tre niveauer	7
2. Faglige mål og fagligt indhold	7
2.1. Faglige mål	7
DSA C	7
DSA B	8
DSA A	8
2.1.1 Sprogfærdighed DSA C	9
2.1.2 Sprogfærdighed DSA B	10
2.1.3 Sprogfærdighed DSA A	10
2.3.4 Sprog, tekst og kultur på de tre niveauer	11
2.3.5 Fagets identitet og metoder DSA A	12

2.3.6 Metodetrekanten.....	12
2.2. Kernestof	13
2.2.1 Løft mellem niveauerne.....	13
DSA C.....	13
DSA B.....	15
DSA A	16
2.2.2 Fagets kernestof på de tre niveauer	17
2.2.3 Sproglige perspektiver på de tre niveauer.....	18
2.2.4 Professionsspecifikke tekster	19
2.2.5 Litterære perspektiver på de tre niveauer	19
2.2.6 Litteraturhistoriske perioder på C og B-niveau.....	19
2.2.7 Mediemæssige perspektiver på de tre niveauer	20
2.2.8 Værklæsning	20
2.2.9 De overordnede temaer på DSA B.....	21
2.3. Supplerende stof.....	21
2.4 Omfang	21
DSA C.....	21
DSA B.....	21
DSA A	21
3. Tilrettelæggelse	21
3.1. Didaktiske principper	21
DSA C.....	21
DSA B.....	22
DSA A	22
3.2. Arbejdsformer	24
DSA C.....	24
DSA B.....	25
DSA A	25
3.3. It	25
3.4. Samspil med andre fag.....	26
4. Evaluering	26
4.1. Løbende evaluering.....	26
DSA C.....	26
DSA B.....	26
DSA A	27
4.1.1 Mundtlige udtryksfærdigheder	27
4.1.2 Skriftlige udtryksfærdigheder.....	27
4.1.3 Elektronisk portfolio	28

4.2. Prøveformer	29
DSA C.....	29
4.2.1 Den mundtlige prøve DSA C.....	29
4.2.2 Produkt fra prøveportfolioen	30
4.2.3 Opgave med tilknytning til et forløb	30
4.2.4 Opgavedel til prøven.....	30
4.2.5 Portfoliodel til prøven	31
DSA B.....	31
4.2.6 Den mundtlige prøve DSA B.....	31
4.2.7 Eksempler på opgaver til mundtlig prøve DSA B.....	32
DSA A	33
4.2.8 Den mundtlige prøve DSA A	33
4.2.9 Eksempler på opgaver til mundtlig prøve DSA B.....	34
4.2.10 Genrerne til den skriftlige prøve.....	35
4.3. Bedømmelseskriterier	36
DSA C.....	36
DSA B.....	36
DSA A	37
4.3.1 Oversigt over karakterskalaen.....	37
4.3.2 Vejledende karakterbeskrivelser ved den mundtlige prøve DSA C	38
4.3.3 Vejledende karakterbeskrivelser ved den skriftlige prøve DSA B.....	39
4.3.4 Vejledende karakterbeskrivelser ved den mundtlige prøve DSA B	40
4.3.5 Vejledende karakterbeskrivelser ved den skriftlige prøve DSA A	41
4.3.6 Vejledende karakterbeskrivelser ved den mundtlige prøve DSA A.....	42

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

DSA C

Kernen i faget dansk som andetsprog er dansk sprog og litteratur. Faget henvender sig til kursister, der har et andet aktivt modersmål end dansk. Kursisternes receptive og produktive kommunikative kompetencer er i stadig udvikling, og faget styrker og understøtter denne andetsprogsprogression hen imod målsproget dansk samt skaber sproglig bevidsthed og forståelse for samspillet mellem sprog og kultur.

Faget beskæftiger sig med viden og kundskab om og undersøgelse af dansksprogede tekster i en national og global virkelighed. Gennem undersøgelse og produktion af dansksprogede tekster, med udgangspunkt i et udvidet tekstbegreb, forbindes sprog, kultur, historie, æstetik og kommunikation til en konkret virkelighed. Gennem tekstlæsningen bringes oplevelse, analyse og fortolkning i samspil. I den produktive dimension af faget udvikles elevens udtryksfærdighed, præcision, genre- og formidlingsbevidsthed. Det er karakteristisk, at de tekstanalytiske aktiviteter indgår i et tæt samspil i både den receptive og den produktive dimension af faget. Faget beskæftiger sig med sprogtilegnelse og tekstanalytiske aktiviteter i et tæt samspil med tekstproduktion, og modersmålet inddrages aktivt i arbejdet.

DSA B

Kernen i faget dansk som andetsprog er dansk sprog og litteratur. Faget henvender sig til kursister, der har et andet aktivt modersmål end dansk. Kursisternes receptive og produktive kommunikative kompetencer er i stadig udvikling, og faget styrker og understøtter denne andetsprogsprogression hen imod målsproget dansk samt skaber sproglig bevidsthed og forståelse for samspillet mellem sprog og kultur.

Faget beskæftiger sig med viden og kundskab om og undersøgelse af dansksprogede tekster i en national og global virkelighed. Gennem undersøgelse og produktion af dansksprogede tekster, med udgangspunkt i et udvidet tekstbegreb, forbindes sprog, kultur, historie, æstetik og kommunikation til en konkret virkelighed. Gennem tekstlæsningen bringes oplevelse, analyse og fortolkning i samspil. I den produktive dimension af faget udvikles elevens udtryksfærdighed, præcision, genre- og formidlingsbevidsthed. Det er karakteristisk, at de tekstanalytiske aktiviteter indgår i et tæt samspil i både den receptive og den produktive dimension af faget. Faget beskæftiger sig med sprogtilegnelse og tekstanalytiske aktiviteter i et tæt samspil med tekstproduktion, og modersmålet inddrages aktivt i arbejdet.

DSA A

Kernen i faget dansk som andetsprog er dansk sprog og litteratur. Faget henvender sig til kursister, der har et andet aktivt modersmål end dansk. Kursisternes sprog er i stadig udvikling, og faget styrker og understøtter denne andetsprogsprogression hen imod målsproget dansk samt skaber sproglig bevidsthed og forståelse for samspillet mellem sprog og kultur.

Faget beskæftiger sig med viden og kundskab om og undersøgelse af dansksprogede tekster i en national og global virkelighed. Gennem undersøgelse og produktion af dansksprogede tekster, med udgangspunkt i et udvidet tekstbegreb, forbindes sprog, kultur, historie, æstetik og kommunikation til en konkret virkelighed. Gennem tekstlæsningen bringes oplevelse, analyse og fortolkning i samspil. I den produktive dimension af faget udvikles elevens udtryksfærdighed, præcision, genre- og formidlingsbevidsthed. Det er karakteristisk, at de tekstanalytiske aktiviteter indgår i et tæt samspil i både den receptive og den produktive dimension af faget.

Faget beskæftiger sig med sprogtilegnelse og tekstanalytiske aktiviteter i et tæt samspil med tekstproduktion, og modersmålet inddrages aktivt i arbejdet.

1.1.1 Fagets identitet på de tre niveauer

Dansk som andetsprog er et andetsprogsfag. Det betyder, at fagets identitet bygger på både viden, kundskab og færdigheder. Som i andre sprogfag er kommunikative færdigheder noget fundamentalt, og det betyder, at man i faget lærer at bruge sproget til kommunikative formål mundtligt og skriftligt, receptivt og produktivt. Kursisterne opnår konkrete færdigheder i at tilegne sig og formidle viden på dansk, analysere, fortolke og vurdere tekster og kommunikere på dansk i tale og skrift om både faglige og almene emner.

Kommunikative færdigheder i DSA skal udvikles i sammenhæng med evnen til en stadig mere kompetent håndtering af viden og kundskaber om kulturelle forhold, som indgår i dansksprogede tekster.

DSA er også et litteratur- og kulturfag. Kursisterne skal arbejde med dansk som et kulturbærende sprog og opleve sammenhængen mellem kultur og sprog. Desuden skal kursisterne opleve dansk sprog, litteratur og kultur i relation til deres modersmål.

Faget har udgangspunkt i et udvidet tekstbegreb. Det betyder, at der arbejdes med alle teksttyper, trykte og multimodale og omfatter således mange forskellige fremstillingsformer.

Det udvidede tekstbegreb omfatter alle typer af (menneskelig) kommunikation. Tekstbegrebet dækker derfor såvel de klassiske teksttyper (novelle, digt, roman, reportage, essay, manuskript o.l.) som film, lydclip, hjemmesider, sms'er, kommentartråde, billeder, multimodale udtryksformer etc.

Metodisk og teoretisk er dansk som andetsprog funderet i videnskabsfag, som de udvikler sig dynamisk i forskning og undervisning. Fagets sprogdidaktiske dimension har særligt udgangspunkt i uddannelsen i dansk som andetsprog på universitetsniveau. Mens en stor del af fagets fokus på kultur- og bevidsthedsformer har særligt udgangspunkt i danskuddannelsen på universitetsniveau. Det betyder i praksis, at faget anvender metoder fra litterære, sproglige, mediemæssige og andre vidensområder i undervisningen. Det udvidede tekstbegreb betyder, at faget har fokus på tekster i alle medier i såvel den receptive som den produktive dimension af faget.

1.1.2 CEFR

Med hf-reformen 2017 begynder læreplanerne i fremmedsprog at anvende formuleringer fra Den Fælles Europæiske Referenceramme for sprog (CEFR). Imidlertid er det vigtigt at være opmærksom på, at CEFR alene er et værktøj til at måle kursisternes sprogfærdigheder. De øvrige dimensioner, kundskaber og viden samt kultur, er ikke medtaget.

Den Fælles Europæiske Referenceramme for sprog - er en dansk oversættelse af Europarådets publikation *The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)* fra 2001. Publikationen er resultatet af et arbejde, der er foregået siden 1970'erne, med udvikling af en referenceramme, som udgør et grundlag for udarbejdelsen af retningslinjer for undervisningsplaner, læreplaner, prøver og lærebøger inden for sprogundervisning på tværs af de europæiske lande. Referencerammen beskriver, hvad sprogbrugere skal kunne for at blive i stand til at kommunikere effektivt på et fremmed- eller andetsprog. Referencerammen beskriver desuden seks sprogfærdighedsniveauer (A1 – C2), hvilket gør det muligt at evaluere på hvert læringstrin. Således er de faglige mål for sprogfærdighed fx for DSA C indplaceret på B1, der beskrives således:

- Kan forstå hovedpunkterne i en klar normal fremstilling om velkendte emner, man regelmæssigt støder på i forbindelse med arbejde, skole, fritidsaktiviteter osv.
- Kan klare de fleste af de situationer, som normalt opstår under rejser i områder, hvor sproget tales.
- Kan producere en ukompliceret, sammenhængende tekst om dagligdags emner og emner af personlig interesse.
- Kan beskrive oplevelser og begivenheder, drømme, håb og ambitioner samt kort begrundede og forklare holdninger og planer.

(Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (2008), Den Fælles Europæiske Referenceramme for Sprog: Læring, undervisning og evaluering. [Download "Den Fælles Europæiske Referenceramme for Sprog: Læring, undervisning og evaluering" på Udlændinge- og Integrationsministeriets hjemmeside \(uim.dk\).](#)

1.2. Formål

DSA C

Dansk som andetsprog tjener på en gang et dannelsesmæssigt og et studieforberedende formål. I et praksis- og anvendelsesorienteret arbejde med fiktive og ikke-fiktive tekster i alle medier, udvikles elevernes faglige og kommunikative kompetencer til at anvende tekster i forskellige sammenhænge, deres kritisk-analytiske sans og perspektiv på verden og sig selv. Dansk som andetsprog bidrager til at udvide kursisternes dannelseshorisont, udvikle deres kreative og innovative evner til at undersøge virkelighedsnære problemstillinger, sproglige læringsstrategier og styrke deres evne til at håndtere og forholde sig kritisk til informationer. Centralt står arbejdet med udviklingen af kursisternes funktionelle kommunikative kompetencer med fokus på et sikkert sprogligt udtryk og formidlingsbevidsthed i praksisnære sammenhænge. Sikker udtryksfærdighed og kritisk-analytisk sans fremmer kursistens muligheder for som medborger at orientere sig og handle i et moderne, demokratisk, digitaliseret og globalt orienteret samfund.

DSA B

Dansk som andetsprog tjener på en gang et dannelsesmæssigt og et studieforberedende formål. I et praksis- og anvendelsesorienteret arbejde med fiktive og ikke-fiktive tekster i alle medier, udvikles elevernes faglige og kommunikative kompetencer til at anvende tekster i forskellige sammenhænge, deres kritisk-analytiske sans og perspektiv på verden og sig selv. Dansk som andetsprog bidrager til at udvide kursisternes dannelseshorisont, udvikle deres kreative og innovative evner til at undersøge virkelighedsnære problemstillinger, sproglige læringsstrategier og styrke deres evne til at håndtere og forholde sig kritisk til informationer. Centralt står arbejdet med udviklingen af kursisternes funktionelle kommunikative kompetencer med fokus på et sikkert sprogligt udtryk og formidlingsbevidsthed i praksisnære sammenhænge. Sikker udtryksfærdighed og kritisk-analytisk sans fremmer kursistens muligheder for som medborger at orientere sig og handle i et moderne, demokratisk, digitaliseret og globalt orienteret samfund.

DSA A

Dansk som andetsprog tjener på en gang et dannelsesmæssigt og et studieforberedende formål. I et praksis- og anvendelsesorienteret arbejde med fiktive og ikke-fiktive tekster i alle medier, udvikles elevernes evne til at anvende tekster i forskellige sammenhænge, deres kritisk-analytiske sans og perspektiv på verden og sig selv. Dansk som andetsprog bidrager til at udvide elevernes dannelseshorisont, udvikle deres kreative og innovative evner til at undersøge

virkelighedsnære problemstillinger og styrke deres evne til at håndtere og forholde sig kritisk til informationer. Centralt står arbejdet med elevernes udtryksfærdighed med fokus på et sikkert sprogligt udtryk og formidlingsbevidsthed i praksisnære sammenhænge. Sikker udtryksfærdighed og kritisk-analytisk sans fremmer elevens muligheder for som medborger at orientere sig og handle i et moderne, demokratisk, digitaliseret og globalt orienteret samfund.

1.2.1 Fagets formål på de tre niveauer

Formålet med undervisningen i DSA er at gøre kursisterne i stand til at bruge dansk som middel til at kunne begå sig i og handle i det danske samfund og i det danske uddannelses-system. I kraft af at DSA er et færdighedsfag, står opøvelsen af kommunikativ sprogbeherskelsen som et centralt formål, også som en forudsætning for opnåelsen af de videnskæsig og kulturelle formål med faget. Til disse hører en bevidsthed om en æstetisk dimension ud over det rent håndværksmæssige i omgangen med dansk. Men samtidig med opøvelsen af sprogbeherskelsen er en voksende beherskelse af de vidensområder, som der trækkes på i teksterne, et væsentligt bidrag til, at danskfærdigheden løftes op på et niveau, som er forudsætningen for, at kursisterne efter endt gymnasial uddannelse er klar til videregående uddannelser.

Kommunikativ kompetence er et sprogpædagogisk begreb, der har stor indflydelse på moderne sprogundervisning. Man har kommunikativ kompetence, når man er i stand til at gennemføre en vellykket kommunikation i situationer, hvor man ønsker og har behov for at kommunikere. Kommunikativ kompetence rummer såvel de receptive sprogfærdigheder (lytte/forstå og læse) som de produktive sprogfærdigheder (tale og skrive). De vigtigste komponenter i kommunikativ kompetence er lingvistisk kompetence (sprogets formregler), sociopragmatisk kompetence (ytringer tilpasses situation og kontekst), tekst- og samtalekompetence (der skal være sproglig og indholdsmæssig tekstsammenhæng) og strategisk kompetence (færdigheden i at kunne kommunikere et budskab igennem). Derudover er der fokus på interkulturel kommunikativ kompetence, dvs. kursisterne skal også mestre sociokulturelle og interkulturelle aspekter af et givent sprog.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

Undervisningen i faget har udgangspunkt i fagets faglige mål, således at der indtænkes progression og løbende evaluering af målene såvel i de enkelte forløb som i det samlede undervisningsforløb. Arbejdet med de tre perspektiver på teksterne fra kernestoffet opfylder forskellige faglige mål i undervisningen, ligesom det receptive og produktive arbejde opfylder flere faglige mål i kombination. Derfor står de faglige mål i læreplanen ikke i kronologisk rækkefølge. Da arbejdet med de faglige mål knytter sig tæt til de didaktiske principper, vil de faglige mål blive uddybet yderligere under dette afsnit.

Der er en tydelig progression i de faglige mål mellem c-, b- og a-niveau. Særligt i forhold til kursistersnes sprogfærdighed er det vigtigt, at der medtænkes en progression også mellem de tre niveauer. Af samme grund er de tre niveauer på dette område beskrevet hver for sig nedenfor.

DSA C

Kursisterne skal kunne:

Sprogfærdighed

– forstå hovedindholdet i tydelig standardtale om almene og faglige emner

- udtrykke sig forståeligt og sammenhængende om almene og faglige emner, herunder tage aktivt del i diskussioner
- læse og forstå fakta- og fiktionstekster om almene og faglige emner samt aktuelle problemstillinger
- skrive detaljerede, sammenhængende tekster om almene og faglige emner, herunder formidle viden og argumentere for eller imod et bestemt synspunkt

Sprog, tekst og kultur

- redegøre for indhold og synspunkter i dansksprogede tekster
- analysere og fortolke fiktive og ikke-fiktive tekster
- perspektivere tekster til kultur- og samfundsforhold i Danmark
- navigere og udvælge og forholde sig kritisk og analytisk til information i alle medier
- anvende faglige opslagsværker og øvrige hjælpemidler med et fagligt formål.

DSA B

Eleverne skal kunne:

Sprogfærdighed

- forstå mundtlige dansksprogede tekster og samtaler af en vis længde om almene og faglige emner
- udtrykke sig sammenhængende og forholdsvis flydende, herunder formulere egne synspunkter, i præsentation, samtale og diskussion på dansk om almene og faglige emner med en relativ høj grad af grammatisk korrekthed
- læse og forstå skrevne tekster på dansk i forskellige genrer af en vis længde om almene og faglige emner
- skrive klare, detaljerede og sammenhængende tekster på dansk med forskellige formål om almene og faglige emner med en relativ høj grad af grammatisk korrekthed

Sprog, tekst og kultur

- redegøre for indhold, synspunkter, argumentation og sproglige særtræk i dansksprogede tekster
- analysere og fortolke fiktive og ikke-fiktive tekster med anvendelse af faglig terminologi og grundlæggende danskfaglig metode
- perspektivere fiktive og ikke-fiktive tekster kulturelt, samfundsmæssigt og historisk
- analysere og vurdere teksters kommunikative betydning
- navigere og udvælge og forholde sig kritisk og analytisk til information i alle medier
- anvende faglige opslagsværker og øvrige hjælpemidler med et fagligt formål.

DSA A

Eleverne skal kunne:

Sprogfærdighed

- forstå forholdsvis komplekse mundtlige danske tekster og samtaler af en vis længde om almene og faglige emner i forskellige stillejer
- udtrykke sig flydende og spontant med formidlingsbevidsthed i præsentation, samtale og diskussion på nuanceret og velstruktureret mundtligt dansk om en bred vifte af almene og faglige emner med høj grad af grammatisk korrekthed og med evne til selvkorrektion
- læse og forstå lange og komplekse tekster på dansk i forskellige genrer og stillejer fra forskellige historiske perioder, samt tekster fra andre fag end dansk

- *skrive længere, nuancerede og velstrukturerede tekster på dansk om komplekse emner med høj grad af grammatisk korrekthed, beherskelse af skriftsproglige normer samt formidlingsbevidsthed*

Sprog, tekst og kultur

- *analysere og vurdere dansk sprog grammatisk og stilistisk med anvendelse af relevant danskfaglig terminologi*
- *redegøre for indhold, argumentation og sproglige særtræk i dansksprogede tekster*
- *analysere og fortolke fiktive og ikke-fiktive nyere og ældre tekster med anvendelse af danskfaglig terminologi og metode*
- *analysere og vurdere teksters kommunikative betydning*
- *perspektivere fiktive og ikke-fiktive tekster kulturelt, samfundsmæssigt og litteraturhistorisk*
- *navigere og udvælge og forholde sig kritisk og analytisk til information i alle medier*
- *anvende faglige opslagsværker og øvrige hjælpemidler med et fagligt formål*
- *demonstrere viden om fagets identitet og metoder.*

2.1.1 Sprogfærdighed DSA C

Sprogfærdighedsmålene omfatter de fire grundkompetencer lytte, tale, læse og skrive, samt kombinationer af disse, for eksempel samtalefærdighed. Beskrivelsen af de fire kompetencer i DSA C tager udgangspunkt i beskrivelserne i Den Fælles Europæiske Referenceramme for sprog (CEFR), niveau B1+. De fire sprogbrugskompetencer skal forstås i sammenhæng med hinanden. Samtidig gør beskrivelsen det klart, at kompetencerne bygger på beherskelse af sprogsystemet i form af udtale, ordforråd, grammatik samt samtale- og tekstkompetence.

I beskrivelsen af de sproglige kompetencer anvendes begrebet almene emner. Almene emner er emner, der ikke forudsætter indsigt i et bestemt fagområde, ikke kræver kendskab til en særlig faglig terminologi, og som appellerer til en bred modtagergruppe.

Lyttefærdighed beskrives på C-niveau med begreber, der understreger kursisternes evne til at kunne forstå hovedindholdet i tydelig standardtale. Målet er, at kursisterne demonstrerer evne til at forstå hovedpunkterne i tekst og samtale på standarddansk om almene emner.

Talefærdighed beskrives overordnet med begreberne forståeligt og sammenhængende. Dette dækker over, at kursisterne skal kunne klare sig i hverdagslige samtaler og kunne udtrykke sig beskrivende og forklarende. Kursisterne skal være i stand til at overholde gældende normer for udtale, grammatik og ordvalg.

Hvad angår læsefærdighed betoner læreplanen, at kursisterne skal kunne læse og forstå tekster om almene emner. Ligesom ved lyttefærdighed gælder på C-niveau, at kursisterne skal kunne forstå hovedpunkterne i skrevne tekster om almene emner. Dette stiller krav om basisordforråd om almene emner.

Skrivefærdighed beskrives med fokus på sammenhæng i teksten. Kursisterne skal kunne skrive enkle, sammenhængende tekster om almene emner. Det kræves altså, at kursisterne har et alment ordforråd, og at de er i stand til uden vanskeligheder at udtrykke sig forståeligt og sammenhængende om et emne, fx at beskrive en oplevelse eller begivenhed, forklare et synspunkt og at skrive enkle sætninger og korte afsnit.

2.1.2 Sprogfærdighed DSA B

Sprogfærdighedsmålene omfatter de fire grundkompetencer lytte, tale, læse og skrive, samt kombinationer af disse, for eksempel samtalefærdighed. Beskrivelsen af de fire kompetencer i DSA B tager udgangspunkt i beskrivelserne i Den Fælles Europæiske Referenceramme for sprog (CEFR), niveau B2+. De fire sprogbrugskompetencer skal forstås i sammenhæng med hinanden. Samtidig gør beskrivelsen det klart, at kompetencerne bygger på beherskelse af sprogsystemet i form af udtale, grammatik, ordforråd og tekstkompetence.

I beskrivelsen af de sproglige kompetencer anvendes begrebet *almene emner*. Almene emner er emner, der ikke forudsætter indsigt i et bestemt fagområde, ikke kræver kendskab til en særlig faglig terminologi, og som appellerer til en bred modtagergruppe. Faglige emner forudsætter derimod normalt, at modtageren har forhåndskendskab til emnet og en vis fortlighed med fagspecifik terminologi.

Lyttefærdighed beskrives på B-niveau med begreber, der understreger kursisternes evne til at kunne forstå mundtlige dansksprogede tekster og samtaler af en vis længde. Målet er, at kursisterne demonstrerer evne til at forstå hovedpunkterne i tekst og samtale både om almene emner og faglige emner.

Talefærdighed beskrives overordnet med begreberne sammenhængende og forholdsvis flydende. Dette dækker over, at kursisterne skal kunne indgå i samtaler med modersmålstalende (uden at samtalen bliver anstrengende for nogen af parterne). Det præciseres i læreplanen, at eleverne skal kunne anvende mundtligt dansk i forskellige kommunikationssituationer: præsentation, samtale og diskussion. Formuleringen relativ høj grad af sproglig korrekthed betyder, kursisterne skal være i stand til at overholde gældende normer for udtale, grammatik, ordvalg og tekstkompetence.

Hvad angår læsefærdighed betoner læreplanen, at kursisterne skal kunne læse og forstå skrevne tekster på dansk. Ligesom ved lyttefærdighed gælder på B-niveau, at kursisterne skal kunne forstå hovedpunkterne i skrevne tekster både om almene emner og faglige emner. Dette stiller krav til ordforråd samt en grundlæggende forståelse af særtræk ved forskellige genrer.

Skrivefærdighed beskrives med fokus på *præcision* og overordnet *sammenhæng* i teksten. Kursisterne skal kunne skrive (og læse) klare, detaljerede og sammenhængende tekster på dansk med forskellige formål. Det kræves altså, at kursisterne har et nogenlunde præcist ordforråd, og at de er i stand til at udtrykke sig klart og sammenhængende om et emne, fx at se en problemstilling fra forskellige synsvinkler og gøre rede for fordele og ulemper, at skrive passende indledning og afrunding og vise forståelse af gængs afsnitsopbygning. Der er endvidere fokus på relativ høj grad af grammatisk korrekthed, hvilket betyder, at kursisterne skal kunne anvende grundlæggende grammatiske regler relativt præcist i egen tekstproduktion.

2.1.3 Sprogfærdighed DSA A

Sprogfærdighedsmålene omfatter de fire grundkompetencer lytte, tale, læse og skrive, samt kombinationer af disse, for eksempel samtalefærdighed. Læreplanens beskrivelse af de fire kompetencer i DSA A tager udgangspunkt i beskrivelserne i Den Fælles Europæiske Referenceramme for sprog (CEFR), niveau C1. De fire sprogbrugskompetencer skal forstås i sammenhæng med hinanden. Samtidig gør beskrivelsen det klart, at kompetencerne bygger på beherskelse af sprogsystemet i form af udtale, grammatik, ordforråd og tekstkompetence.

I beskrivelsen af de mundtlige kompetencer anvendes blandt andet begreberne *almene emner og faglige emner*. Almene emner er emner, der ikke forudsætter indsigt i et bestemt fagområde, ikke kræver kendskab til en særlig faglig terminologi, og som appellerer til en bred modtagergruppe. Faglige emner forudsætter derimod normalt, at modtageren har forhåndskendskab til emnet og en vis fortrolighed med fagspecifik terminologi.

Lyttefærdighed beskrives på A-niveau med begreber, der understreger *kompleksitet*, omfang og diversitet. Kursisterne skal kunne forstå forholdsvis komplekse mundtlige tekster af en vis længde om almene og faglige emner i forskellige stillejer. Hermed signalerer A-niveauet både dybde og bredde i kravene til elevernes forståelse af talt dansk.

Talefærdighed beskrives overordnet med begreberne *flydende og spontant*. Begrebet spontant optræder kun på A-niveau og dækker over, at eleverne skal kunne tale ubesværet og uden tøven i forskellige kommunikationssituationer. Begrebet *formidlingsbevidsthed* dækker over, at eleverne skal kunne afpasse det mundtlige udtryk efter målgruppen og situationen, fx med hensyn til stilleje. Det præciseres i læreplanen, at eleverne skal kunne anvende mundtligt dansk i forskellige kommunikationssituationer: *præsentation, samtale og diskussion*, og om en bred vifte af emner. At elevernes mundtlige sprog skal være *nuanceret*, betyder, at der lægges vægt på, at eleverne har et omfattende ordforråd og anvender det med præcision. Begreberne *korrekthed og evne til selvkorrektion* betyder, at eleverne skal være i stand til at overholde gældende normer for udtale, grammatik og ordvalg samt have bevidsthed om og være i stand til at rette egne sproglige fejl løbende i kommunikationen.

Hvad angår læsefærdighed betoner læreplanen, at eleverne skal kunne *læse og forstå lange og komplekse tekster*. Hermed menes både kompleksitet i sprog, fx syntaktisk og ordforrådsmæssigt, og kompleksitet i tekststruktur og indhold, fx abstraktionsniveau. Endvidere betoner læreplanen bredden af tekster og teksttyper, eleverne skal kunne læse: forskellige gener og stillejer fra forskellige historiske perioder. Dette stiller igen krav til både genrekendskab, ordforråd, kendskab til dialekter og sociolekter samt en vis fortrolighed med nogle særtræk ved ældre dansk. Med tekster fra andre fag end dansk henviser læreplanen til, at elevernes læsefærdighed på dansk også skal omfatte tekster, der ikke handler om strengt danskfaglige emner.

Skrivefærdighed beskrives med fokus på omfang, nuancerighed og struktur i teksten. Kursisterne skal kunne skrive *længere, nuancerede og velstrukturerede tekster*. Det kræves altså, at kursisterne har et nuanceret ordforråd, og at de er i stand til at strukturere længere sammenhængende tekster, herunder at de kan opstille en emnesætning / problemformulering, at fastholde en rød tråd gennem en tekst, at skrive passende indledning og afrunding og anvende gængs afsnitsopbygning. Der er endvidere fokus på grammatisk korrekthed og beherskelse af skriftsproglige normer, fx normer for sproglig stil i faglige tekster. Begrebet formidlingsbevidsthed signalerer, at kursisterne skal kunne tilpasse tekststruktur og sproglig stil efter forskellige modtagergrupper, fx afhængigt af om teksten er en artikel i et skoleblad, et indlæg på en politisk blog eller en analytisk artikel.

2.3.4 Sprog, tekst og kultur på de tre niveauer

Gennem de tre niveauer stiger kravene til dybde, grundighed og kompleksitet i arbejdet med tekster. På C-niveau arbejdes der med grundlæggende sproglig og litterær analyse, på B-niveau stilles krav om faglig terminologi og grundlæggende metode, mens der på A-niveau også stilles krav om viden om fagets identitet og metoder. På C- og B-niveau arbejdes der især med temaer, mens der på A-niveau også læses kanonforfattere og litteraturhi-

storie. Formålet med at kursisterne i et litterært perspektiv skal kunne dokumentere grundlæggende kendskab til dansk litteratur gennem tiden er at gøre det muligt for kursisterne at kunne inddrage denne viden i deres undersøgelse af litterære tekster. En sådan undersøgelse får dannelsesmæssig dybde og tyngde, når man kan dokumentere og inddrage aspekter af litteraturhistorien med relevans for undersøgelsen. Kursisterne skal således ikke kende alle litteraturhistoriske perioder, men opnå viden om, hvordan tekst, kultur og samfund påvirker hinanden indbyrdes.

2.3.5 Fagets identitet og metoder DSA A

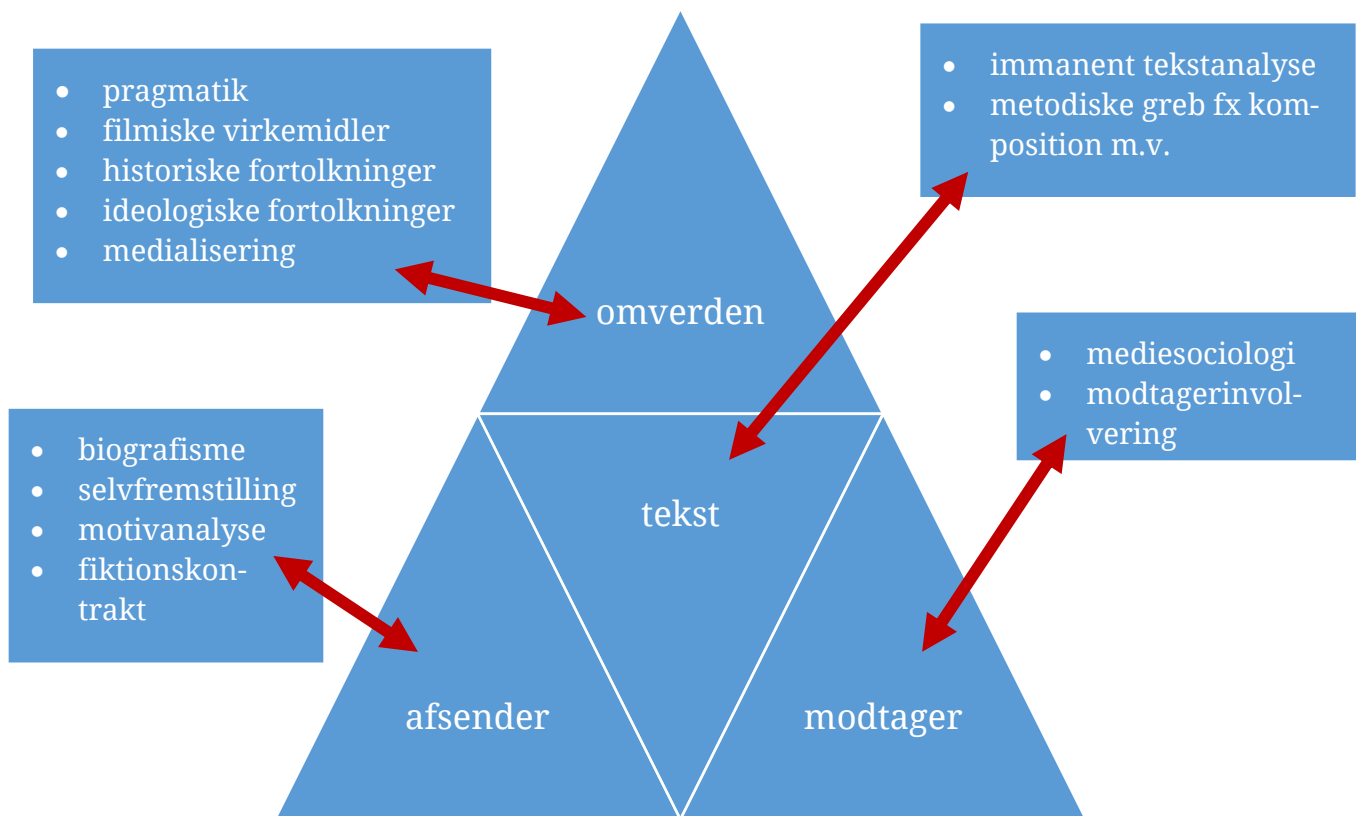
Et af de faglige mål knytter sig konkret til fagets identitet og metoder:

– *demonstrere viden om fagets identitet og metoder*

Eleverne skal have grundlæggende viden om fagets identitet og konkrete eksempler på de metoder, som faget anvender i et litterært, sprogligt og mediemæssigt perspektiv. Overvejelser om fagets identitet kan indeholde overvejelser om, hvorfor eleverne har faget dansk - overvejelser, som med fordel kan slås an allerede i første semester.

2.3.6 Metodetrekanter

Viden om metoder i faget dansk som andetsprog vil grundlæggende kunne forstås som elevens viden om og overvejelser over, hvordan en tekst eller problemstilling bedst undersøges med et litterært, et sprogligt eller et mediemæssigt perspektiv. Hvert perspektiv har tilhørende metoder baseret på videnskabsfagets teoridannelser og traditioner, om undervisningsfaget ofte skærer til og blander i den daglige undervisning. Med fx det litterære perspektiv kan man som underviser pege på videnskabsfagets relevante læsemetoder i forhold til de læste tekster og vise, hvordan metoderne anvendes konkret i undersøgelserne og med hvilke konsekvenser for læseoplevelse og for tekstforståelsen. Man kan imidlertid lige såvel anskue fagets metoder mere overordnet gennem tilgange, der kan anvendes for både det litterære, det sproglige og det mediemæssige perspektiv, som visualiseret i Metodetrekanter herunder:

Det er ikke et mål i sig selv, at eleverne kan tre-fire forskellige læsemetoder set i relation til det litterære perspektiv. Det er imidlertid et fagligt mål, at de kan demonstrere viden om valgte metoder. Derfor er det vigtigt, at de metodiske overvejelser beror på *konkret* tekstanalyse og altid med udgangspunkt i muligheder i teksten.

2.2. Kernestof

I de nedenstående afsnit uddybes de enkelte områder af læreplanernes kernestof. Da der er flere overlap mellem læreplanerne, beskrives områderne mere overordnet, og uddybes i forhold til de enkelte niveauer, hvor der er behov for det.

2.2.1 Løft mellem niveauerne

Når en kursist indplaceres på et niveau fx C og efterfølgende går videre til B-niveauet er det vigtigt at være opmærksom på, at der er tale om et løft fra C til B. Det betyder helt konkret, at det kernestof, som kursisterne har med fra det foregående niveau er medtællende på det nye niveau. Kursister, der kommer fra C-niveau, vil således allerede have arbejdet med ét værk jf. læreplanens krav. På et løftehold fra C-B skal der derfor ikke læses tre værker, men kun to værker. I praksis betyder det, at hvis en kursist går fra 0-C (1 værk), C-B (2 værker) og B-A (3 værker) så har vedkommende arbejdet med samme antal værker, som en kursist, der har gået på et hold fra 0-A (seks værker). De læste værker skal fremgå af undervisningsbeskrivelsen.

DSA C

Gennem kernestoffet skal kursisterne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber. Kernestoffet består af primært dansksprogede tekster eventuelt suppleret med uddrag af tekster på kursisternes modersmålsprog. Kernestoffet behandles i et sprogligt, litterært og mediemæssigt perspektiv, som skønmæssigt vægtes 2:1:1. De tre perspektiver indgår i et tæt samspil i undervisningen, herunder i de enkelte forløb.

Inden for de tre perspektiver arbejdes der med mindst et værk. Værklæsningen giver mulighed for fordybelse i en afgrænset tekst.

I alle forløb arbejdes der med fokus på udviklingen af kursisternes kommunikative kompetencer.

Sproglige perspektiver

Her undersøges med en sproganalytisk tilgang et genremæssigt varieret udvalg af teksttyper, herunder litterære tekster, argumenterende tekster og professionspecifikke tekster.

Her arbejdes metodisk med:

- kommunikative kompetencer, herunder udtale, fagligt og førfagligt ordforråd, fluency og sproglig korrekthed i skrift og tale*
- læsekompetencer, herunder læseforståelse, læsehastighed og valg af hensigtsmæssig læsestrategi*
- tekstkompetencer, herunder kohærens og kohæsion*
- det danske sprogs grammatik, ortografi og basale tegnsætning*
- grundlæggende sproglig analyse, fortolkning og vurdering*
- grundlæggende retorisk analyse, herunder analyse af kommunikationssituationen, appelformer og argumentation*
- produktivt og reflektivt arbejde med kursisternes udtryksfærdighed, herunder mindst ét forløb med særligt fokus på kursisternes udtryksfærdigheder.*

Litterære perspektiver

Her undersøges med en litteraturanalytisk tilgang et udvalg af primært skønlitterære tekster. Teksterne består af dansksprogede tekster suppleret med verdenslitteratur i oversættelse. Fokus er på tematisk læsning og deres betydning og funktion i samtiden og i eftertiden.

Her indgår:

- et genremæssigt varieret udvalg af tekster fra nyeste tid, herunder fra de seneste fem år*
- tekster, der kan bidrage til at belyse kulturelle forskelle og ligheder*
- tekster fra en litteraturhistorisk periode før 1900.*
- Her arbejdes metodisk med:*
- litteraturanalyse og -fortolkning*
- anvendelse af grundlæggende relevant litterær metode*
- tekster gennem kreative arbejdsprocesser.*

Mediemæssige perspektiver

Her undersøges med en medieanalytisk tilgang et genremæssigt varieret udvalg af tekster, herunder nyhedsformidling, dokumentartekster og visuelle udtryksformer.

Her arbejdes metodisk med:

- grundlæggende medieanalyse og -fortolkning*
- analyse og vurdering af mediers brug i sociale og kulturelle sammenhænge.*

DSA B

Gennem kernestoffet skal kursisterne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber. Kernestoffet består af primært dansksprogede tekster eventuelt suppleret med uddrag af tekster på kursisternes modersmålsprog. Kernestoffet behandles inden for eller på tværs af følgende overordnede temaer i et sprogligt, litterært og mediemæssigt perspektiv:

- Det lokale og det globale
- Samfund, individ og identitet
- Køn og frihed
- Sprog og kultur

De tre perspektiver, som indgår i et tæt samspil i undervisningen, vægtes skønsomt 1:1:1. Inden for de tre perspektiver arbejdes der med mindst tre værker med genremæssig spredning, hvor en dokumentartekst og et skønlitterært værk skal være repræsenteret. 2

Sproglige perspektiver

Her undersøges med en sproganalytisk tilgang et genremæssigt varieret udvalg af teksttyper, herunder litterære, argumenterende og professionspecifikke tekster.

Her arbejdes metodisk med:

- kommunikative kompetencer, herunder udtale, fagligt og førfagligt ordforråd, fluency og sproglig korrekthed i skrift og tale
- læsekompetencer, herunder læseforståelse, læsehastighed og valg af læsestrategi
- tekstkompetencer, herunder kohærens og kohæsion
- det danske sprogs grammatik, ortografi og tegnsætning
- grundlæggende sproglig analyse, fortolkning og vurdering
- retorisk analyse, herunder analyse af kommunikationssituationen, appelformer og argumentation
- produktivt og reflektivt arbejde med kursisters udtryksfærdighed, herunder mindst ét forløb med særligt fokus på kursisters skriftlige udtryksfærdigheder.

Litterære perspektiver

Her undersøges med en litteraturanalytisk tilgang et udvalg af primært skønlitterære tekster. Teksterne består af dansksprogede tekster suppleret med verdenslitteratur i oversættelse. Fokus er på historisk, æstetisk og tematisk læsning, herunder med vægt på teksternes betydning og funktion i samtiden og i eftertiden.

Her indgår:

- et historisk genremæssigt varieret udvalg af tekster fra 1870 til i dag, herunder fra de seneste fem år
- tekster, der kan bidrage til at belyse kulturelle forskelle og ligheder
- en litteraturhistorisk periode før 2000.
- Her arbejdes metodisk med:
  - litteraturanalyse og -fortolkning
  - anvendelse af relevante litterære metoder
  - tekster gennem kreative arbejdsprocesser.

Mediemæssige perspektiver

Her undersøges med en medianalytisk tilgang et genremæssigt varieret udvalg af tekster, herunder nyhedsformidling, dokumentartekster og visuelle udtryksformer.

Her arbejdes metodisk med:

- *medieanalyse og -fortolkning, herunder basale filmiske virkemidler*
- *analyse og vurdering af mediers brug i sociale og kulturelle sammenhænge*
- *produktivt arbejde med medieudtryk i sociale sammenhænge.*

DSA A

Gennem kernestoffet skal eleverne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber. Kernestoffet består af primært dansksprogede tekster eventuelt suppleret tekster på kursisternes modersmålssprog. Kernestoffet behandles i et sprogligt, litterært og mediemæssigt perspektiv, som skønsomt vægtes 1:1:1. De tre perspektiver indgår i et tæt samspil i undervisningen, herunder i de enkelte forløb.

Inden for de tre perspektiver arbejdes der med mindst seks værker med historisk og genremæssig spredning, hvor roman og dokumentarfilm skal være repræsenteret. Mindst to af værkerne skal have tilknytning til et forløb, der fortrinsvis har et litterært perspektiv. Værklæsningen giver mulighed for fordybelse i en afgrænset tekst. 2

Sproglige perspektiver

Her undersøges med en sroganalytisk tilgang et genremæssigt varieret udvalg af teksttyper, herunder litterære tekster, medietekster, argumenterende tekster og professionsspecifikke tekster.

Her arbejdes metodisk med:

- *sproglig analyse, fortolkning og vurdering*
- *retorisk analyse, herunder analyse af kommunikationssituationen, appelformer og argumentation*
- *produktivt og reflektivt arbejde med elevernes udtryksfærdighed i dansk og andre fag, herunder mindst to forløb med særligt fokus på skriftlighed*
- *læsekompetencer, herunder læseforståelse, læsehastighed og valg af hensigtsmæssig læsestrategi.*

Litterære perspektiver

Her undersøges med en litteraturanalytisk tilgang et historisk og genremæssigt varieret udvalg af primært skønlitterære tekster. Teksterne består af dansksprogede tekster suppleret med verdenslitteratur i oversættelse. Fokus er på historisk, æstetisk og tematisk læsning, herunder med vægt på teksternes betydning og funktion i samtiden og i eftertiden.

Her indgår:

- *et historisk genremæssigt varieret udvalg af tekster fra 1870 til i dag, herunder fra de seneste fem år*
- *tekster fra oplysningstid, romantik, realisme og modernisme*
- *fra dansk litteraturs kanon læses mindst én folkevise samt mindst én tekst af hver af forfatterne: Ludvig Holberg, Adam Oehlenschläger, N.F.S. Grundtvig, Steen St. Blicher,*

H.C. Andersen, Herman Bang, Henrik Pontoppidan, Johannes V. Jensen, Martin Andersen Nexø, Tom Kristensen, Karen Blixen, Martin A. Hansen, Peter Seeberg og Klaus Riffbjerg.

Her arbejdes metodisk med:

- *litteraturanalyse og -fortolkning*
- *anvendelse af relevante litterære metoder*
- *litteratur-, kultur-, og bevidsthedshistoriske perspektiveringer*
- *tekster gennem kreative arbejdsprocesser.*

Mediemæssige perspektiver

Her undersøges med en medianalytisk tilgang et genremæssigt varieret udvalg af tekster, herunder nyhedsformidling, dokumentartekster, fiktionstekster, visuelle udtryksformer og tekster fra sociale medier.

Her arbejdes metodisk med:

- *kommunikationsanalyse*
- *medianalyse og -fortolkning, herunder basale filmiske virkemidler*
- *analyse og vurdering af mediers brug i sociale, kulturelle og historiske sammenhænge*
- *produktivt arbejde med medieudtryk i sociale sammenhænge, herunder kendskab til remediering.*

2.2.2 Fagets kernestof på de tre niveauer

Fagets kernestof er tæt forbundet med de faglige mål. I arbejdet med kernestoffet er der fokus på, at kursisterne opnår faglig fordybelse, viden og kundskaber samt styrker deres receptive og produktive sprogfærdigheder. Omdrejningspunktet i kernestoffet er teksten, og der er tale om et metodisk blik på teksterne, der altid tager hensyn til den konkrete tekst og den sammenhæng, teksten indgår i som en del af undervisningen.

De tre perspektiver, det sproglige, det litterære og det mediemæssige vægtes forskelligt på de tre niveauer. I de fleste forløb vil der indgå et sprogligt perspektiv. Når der arbejdes med litterære eller mediemæssige tekster, arbejdes der ofte også med et sprogligt fokus, mens der i arbejdet med argumenterende tekster naturligt vil indgå overvejelser om det medie, som den konkrete tekst er udformet i. De tre perspektiver kan således sjældent tænkes isoleret, men glider ind over hinanden som flere perspektiver på samme tekst.

Inden for de tre perspektiver læses derudover relevant baggrundsstof og teori. Der kan være tale om litteraturhistoriske fremstillinger eller grundlæggende teoretisk materiale om fx nyhedsformidling, sprogteori el.lign.

Tekster i dansk som andetsprog består af dansksprogede tekster, mens tekster på andre sprog kan inddrages for at styrke det sproglige fokus på fx forskelle i genre, tekstopbygning, syntaks eller vinkel. Faget kan med fordel tage et globalt perspektiv, så det bliver muligt at inddrage tekster fra andre kulturer herunder elevernes hjemlande i autoriserede oversættelser. Undertekster på film betragtes ikke som oversættelse. En film skal betragtes som alle andre tekster i faget og analyseres og fortolkes metodisk lige så grundigt og med samme grad af dokumentation. Hvis der er tale om en kampagnofilm eller kortfilm er det en fordel at give kursisterne en udskrift af dialog/monolog, så de får en bedre forståelse og også får mulighed for at arbejde sprogligt med teksten.

2.2.3 Sproglige perspektiver på de tre niveauer

Der arbejdes med grundlæggende kommunikative kompetencer og tilegnelse af disse. Det anbefales at integrere undervisningen i udtale i den daglige undervisning i form af små, afgrænsede øvelser, der har forbindelse med det stof, der arbejdes med. Der kan sættes særligt fokus på udtale og fluency i forløbet om kursisternes udtryksfærdigheder, hvor det kan knyttes til målet om at få budskab igennem til en tilhører. Der lægges vægt på at udtale er noget, der skal trænes, og der kan henvises til hjemmesider med øvelser i udtale for de kursister, der har særlige behov.

Arbejdet med tekstkompetencer, grammatik og sproglig analyse integreres ligeledes, sådan at det bliver en daglig, integreret del af arbejdet med alle slags tekster. Det er vigtigt at der oparbejdes et fagligt sprog, som kan overføres til kursisternes arbejde med deres egen skriftlige produktion.

Produktivt og reflektivt arbejde med udtryksfærdighed betyder netop, at kursisterne skal vænnes til at reflektere over deres eget og andres skriftlige og mundtlige arbejde ved hjælp af det faglige sprog. Som en del af evalueringen af en aflevering (i skriveprocessen eller efter aflevering) skal kursisterne trænes i peer-feedback.

Det sproglige arbejde integreres så vidt muligt i arbejdet med tekstlæsning og tekstproduktion, så fokus på fx grammatik, kohærens og kohæsion og argumentation bliver funktionelt. I enkelte tilfælde kan systematisk arbejde med fx verbernes bøjninger og syntaks trænes, men det bør altid tilstræbes, at den erhvervede viden bringes i anvendelse i umiddelbar forlængelse gennem sproganalytisk læsning og tekstproduktion.

Det sproglige kernestof består både af sproget betragtet som sammenhængende system (sprogbygningen) og af sprog i anvendelse (sprogbrug), og det omfatter grammatik, skrift og tegnsætning, samt udtale og ordforråd. Der arbejdes med sproganalyse, fx sætningsanalyse og tekstanalyse samt hvordan ordklasser, verbaltider, adjektivernes bøjning og brug af adverbier, artikel- og pronomenerbrug, modalverber, konjunktioner og lignende virker ind dels på sætningsniveau og dels på tekstniveau. Der arbejdes endvidere med udtale, herunder de vigtigste udtaleregler og de vigtige forskelle mellem skrift og lyd.

I arbejdet med udtale vil det være hensigtsmæssigt at se på prosodi og fluency såvel som sproglig variation inden for standardsproget. Inden for standardsproget forekommer variation bl.a. i form af forskelligt stilleje, der svarer til forskellige kommunikationssituationer. Der er forskel på ordvalg og syntaks i mundtlig og skriftlig kommunikation, i formelle og uformelle sammenhænge osv. Emner som slang, etnolekt, tabubelagt sprog (fx bandeord) og fagsprog indgår her.

Arbejdet med ordforråd er kædet sammen med de typer af tekster og emner, som kursisterne læser og producerer i forløbet. Ordforrådet bør derfor sætte kursisterne i stand til at læse, tale og skrive nuanceret om almene og faglige emner de arbejder med. Ikke mindst lægges der vægt på, at kursisten udvikler et ordforråd til klar og tydelig kommunikation i analyse, introduktion af emner og i arbejdet med at give udtryk for egne og andres synspunkter og argumentere for egne synspunkter.

2.2.4 Professionspecifikke tekster

Professionsspecifikke tekster er i undervisningen karakteriseret ved, at tekstens formål og funktion er særligt i fokus, og hvor dette ses i sammenhæng med en konkret kontekst fx en arbejdsituation. Der kan være tale om fx en hjemmeside for en organisation, en reklamefolder, en mundtlig samtale, en rapport om et sagsforhold m.v. Formålet er at præsentere kursisterne for tekster, der har en konkret funktion i kontekster, hvor de selv kan tænkes senere at skulle anvende relevante skriftlige eller mundtlige kompetencer til at udtrykke sig.

2.2.5 Litterære perspektiver på de tre niveauer

I det litterære arbejde tilstræbes at præsentere en varieret palet af genrer og stilarter, og sværhedsgraden skal være tilpasset, så kursisterne kan læse med forståelse samtidig med at det aktive ordforråd udvides. Gennem litteraturanalyse etableres det faglige begrebsapparat samtidig med, at kursisterne træner det at udtrykke sig både mundtligt og skriftligt om litteratur og livstemaer. Desuden udvikles viden om kulturelle forhold.

Beskrivelsen af analysekompetencer bygger på en kognitiv taksonomi med niveauerne: redegørelse, analyse og fortolkning, vurdering og perspektivering.

Det kan være motiverende for kursisterne, at der kan indgå tekster fra deres egen kultur i undervisningen. Det kan kaste lys over kulturelle forskelle og ligheder, og give kursisterne en oplevelse af, at deres egen kulturelle og sproglige viden er en ressource i undervisningen. Det kan f.eks. være et lyrikforløb, der sammenligner nationalsange fra flere lande og kan, udover traditionelle træk ved lyrik, sætte fokus på forskellige stillejer, retoriske traditioner og give anledning til samtaler om forskellige kulturelle selvforståelser og deres historiske kontekst.

I dansk som andetsprog arbejdes der med litteraturanalyse og -fortolkning ved hjælp af grundlæggende relevante litterære metoder. Der er forskel på forventningerne til kursisternes metodiske bevidsthed på de tre niveauer. På C-niveau forventes der ikke udtømmende tekstanalyser, ligesom der ikke forventes indsigt i forskellen på litterære metoder. Men det kan være relevant i forbindelse med konkrete forløb at inddrage eksempler på forskellige læsemetoder, fx kan man i et eventyrforløb introducere begreber fra psykoanalysen. På B-niveau introduceres et mere metodisk arbejde med litterær analyse og relevante litterære metoder, mens dette fokus udbygges yderligere på A-niveau jf. de faglige mål.

2.2.6 Litteraturhistoriske perioder på C og B-niveau

På C- og B-niveau er der krav om at arbejde med en afgrænset litteraturhistorisk periode. Formålet er, at eleverne her kan fordybe sig i en periodes tekster, genrer og særtræk og dermed opnå en mere grundlæggende viden om samspillet mellem tekst, kultur og samfund. I arbejdet med en periode er det stadig muligt at arbejde inden for et særligt tema. Det kunne fx være "kvindefrigørelse" som tema i periodelæsning af Det moderne gennembrud med perspektivering til andre perioder inden for samme tema.

På B-niveau kan de ældre tekster læses som nedslag i tiden fra 1870 til i dag eller som del af tematiske forløb knyttet til de fire temaer nævnt under kernestoffet. De fire temaer skal sikre, at der opbygges en kontekst af kulturel og historisk viden omkring teksterne, og at der oparbejdes et aktivt ordforråd knyttet til de fire temaer, som kan anvendes til både den skriftlige og mundtlige prøve.

2.2.7 Mediemæssige perspektiver på de tre niveauer

Kursisterne skal igennem de tre niveauer C, B og A oparbejde et kendskab til nutidens mediebillede og kunne reflektere over det på baggrund af konkrete eksempler, problemstillinger eller cases. Desuden skal kursisterne kunne forholde sig kritisk og analytisk til information i alle medier herunder sammenligne mediernes rolle i Danmark med mediernes rolle i deres hjemland. De skal udvikle evnen til at kunne deltage og bidrage til digitale fællesskaber på fx. sociale medier. På C-niveau kan man skrive blog- og debatindlæg og introducere grundlæggende kommunikationsmodeller og refleksioner over valg af kanal og medie.

Med det mediemæssige perspektiv undersøger man tekster med opmærksomhed på, hvilken betydning mediet har for kommunikationen. Man undersøger fx hvilken funktion nettet har for nyheden, det sociale medie for debatten, bloggen for digtet, mobiltelefonen for sms-novellen og billedmediet for dokumentarfilmen. Det mediemæssige perspektiv har øje for multimodale virkemidler i stadig forandring, og for at det moderne mediebillede udvikles med stor hast.

Medieperspektivet vil kunne bruges i forløb med historiske tekster såvel som i sammenhæng med nyere tekster og problemstillinger. Der vil i de enkelte forløb kunne indgå en analyse, fortolkning og vurdering af mediers funktion i sociale, kulturelle og historiske sammenhænge. Nyhedsgenrens udvikling og betydning for den demokratiske debat kan være relevante undersøgelser med et mediemæssigt perspektiv.

2.2.8 Værklæsning

Formålet med værklæsningen er den faglige fordybelse. Et værk er her defineret som en afgrænset tekst, som inden for et forløbs rammer giver mening som fordybelsesobjekt. Det betyder, at værker i danskundervisningen altid skal ses i sammenhæng med det forløb, værket er tilknyttet. En traditionel definition af et værk er, at det er en tekst eller tekstsamling udgivet som en afgrænset helhed, men værk-kategorien er i sig selv til diskussion i faget, og værker og deres udgivelsessituation er under forandring. Det er ikke læreplanens eller vejledningens hensigt at skabe uhensigtsmæssige afgrænsninger, men at lade eleverne fordybe sig i læsningen af tekster. Omfang definerer i sig selv ikke et værk. I læreplanen er fokus, som det fremgår ovenfor, lagt på fordybelsen og helheden.

Af undervisningsbeskrivelsen skal det fremgå, hvilke tanker læreren har gjort sig om en eventuel afgrænsning af et værk, hvis det ikke er umiddelbart klart ud fra konteksten, og hvis værk-brugen afviger fra normal praksis.

Blandt mange andre mulige kan følgende være værker, selvom de ikke falder inden for den traditionelle værkkategori:

- En tekst udgivet som en afgrænset helhed, fx en novelle i et tidsskrift
- En sms-roman
- En lære- eller teoribog
- Ét bind af et flerbindsværk
- Et uddrag fra en forfatterblog
- En samling eventyr med et særligt tema for øje
- En nyhedsudsendelse fra tv
- Et opført drama
- En hjemmeside eller netavis.

Værkerne skal have en historisk og genremæssig spredning.

2.2.9 De overordnede temaer på DSA B

Ifølge læreplanen skal kernestoffet behandles inden for eller på tværs af følgende overordnede temaer i et sprogligt, litterært og mediemæssigt perspektiv:

- Det lokale og det globale
- Samfund, individ og identitet
- Køn og frihed
- Sprog og kultur

Baggrunden for at kernestoffet behandles indenfor ovenstående temaer, er at det skal understøtte kursisternes sproglige udvikling, herunder deres ordforråd. Det er oplagt i arbejdet med de fire temaer at inddrage kursisternes egne erfaringer fx med udgangspunkt i deres kulturelle baggrund. På den måde kan der skabes en dialog om forskelle, ligheder og mangfoldigheder indenfor de fire temaer på tværs af forskellige kulturer.

Arbejdet med de fire temaer understøtter samtidig forberedelsen til den skriftlige prøve, da de stillede opgaver vil være tydeligt forankret i et eller flere af temaerne. Det vil igen understøtte kursisternes sproglige udvikling, da det vil give dem mulighed for at anvende et konkret ordforråd i prøvesituationen. De fire temaer skal opfattes bredt. Der kan således både være tale om emner indenfor fx litteraturhistorien med fokus på kvindens portrættering. Det er også muligt at arbejde med nyhedskriterier og vinkler på samfundsrelevante diskussioner i mediebilledet. Eller at undersøge forskellige holdninger til sprog fx i hverdagen.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal perspektivere og uddybe kernestoffet.

2.4 Omfang

DSA C

Det forventede omfang af fagligt stof er normalt svarende til 200-300 sider.

DSA B

Det forventede omfang af fagligt stof er normalt svarende til 400-600 sider.

DSA A

Det forventede omfang af fagligt stof er normalt svarende til 1200-1400 sider.

Det forventede omfang af fagligt stof på de enkelte niveauer er ikke opgivet i normalsider. Det betegner omfanget af det faglige stof under hensyntagen til, hvordan der er arbejdet med stoffet. Således kan der arbejdes lige grundigt med en digtsamling som med en roman, og derfor kan de to værker, trods forskel i længde, i omfang fylde det samme. Samme hensyn skal tages til film, digitale medier m.v.

Ved løft fra de enkelte niveauer, skal de foregående niveauers læste sider indgå.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

DSA C

Undervisningen skal tage udgangspunkt i et fagligt niveau svarende til AVU dansk og dsa niveau D samt folkeskolens udvidede afgangsprøve i dansk.

Undervisningen bygger på emnearbejde, der veksler mellem fri association, gerne på modersmålet, specifikt ordarbejde, belysning af emnet gennem læsning og skrivning i forskellige genrer og sproglig efterbearbejdning. Emnerne skal være meningsfulde for kursisterne, og tekstlæsning og tekstarbejde danner grundlag for sproglig analyse, samtale og tekstproduktion, der så vidt muligt indgår i en meningsfuld kommunikationssituation. Der arbejdes både i dybden og på tværs af det litterære, det sproglige og det mediemæssige perspektiv. Arbejdet med de tre perspektiver skal give kursisterne mulighed for at integrere en systematisk sprogtilegnelse og ny viden om danskfaglige emner og genrer.

Undervisningen skal skabe rum for kreativ anvendelse af sproget til hypotesedannelse, afprøvelse og sproglig konsolidering. I arbejdet skal kursisterne opleve en stilladsering af arbejdet, der både sikrer sproglig og faglig udvikling og fordybelse. Arbejdet skal endvidere udvikle elevernes personlige stemme og stil.

En del af undervisningen skal give eleverne bevidsthed om forskellige traditioner for lærings- og videnstilegnelse som forberedelse til et selvstændigt og modent uddannelses- og karrierevalg.

DSA B

Undervisningen skal tage udgangspunkt i et fagligt niveau svarende til AVU dansk og dsa niveau D samt folkeskolens udvidede afgangsprøve i dansk.

Undervisningen bygger på emnearbejde, der veksler mellem fri association, gerne på modersmålet, specifikt ordarbejde, belysning af emnet gennem læsning og skrivning i forskellige genrer og sproglig efterbearbejdning. Emnerne skal være meningsfulde for kursisterne, og tekstlæsning og tekstarbejde danner grundlag for sproglig analyse, samtale og tekstproduktion, der så vidt muligt indgår i en meningsfuld kommunikationssituation. Der arbejdes både i dybden og på tværs af det litterære, det sproglige og det mediemæssige perspektiv. Arbejdet med de tre perspektiver skal give kursisterne mulighed for at integrere en systematisk sprogtilegnelse og ny viden om danskfaglige emner og genrer.

Undervisningen skal skabe rum for kreativ anvendelse af sproget til hypotesedannelse, afprøvelse og sproglig konsolidering. I arbejdet skal kursisterne opleve en stilladsering af arbejdet, der både sikrer sproglig og faglig udvikling og fordybelse. Arbejdet skal endvidere udvikle elevernes personlige stemme og stil.

En del af undervisningen skal give eleverne bevidsthed om forskellige traditioner for lærings- og videnstilegnelse som forberedelse til et selvstændigt og modent uddannelses- og karrierevalg.

DSA A

Undervisningen skal tage udgangspunkt i et fagligt niveau svarende til AVU dansk og dsa niveau D samt folkeskolens udvidede afgangsprøve i dansk.

Undervisningen bygger på emnearbejde, der veksler mellem fri association, gerne på modersmålet, specifikt ordarbejde, belysning af emnet gennem læsning og skrivning i forskellige genrer og sproglig efterbearbejdning. Emnerne skal være meningsfulde for kursisterne, og tekstlæsning og tekstarbejde danner grundlag for sproglig analyse, samtale og tekstproduktion, der så vidt muligt indgår i en meningsfuld kommunikationssituation. Der arbejdes både i dybden og på tværs af det litterære, det sproglige og det mediemæssige perspektiv. Arbejdet med de tre perspektiver skal give kursisterne mulighed for at integrere en systematisk sprogtilegnelse og ny viden om danskfaglige emner og genrer.

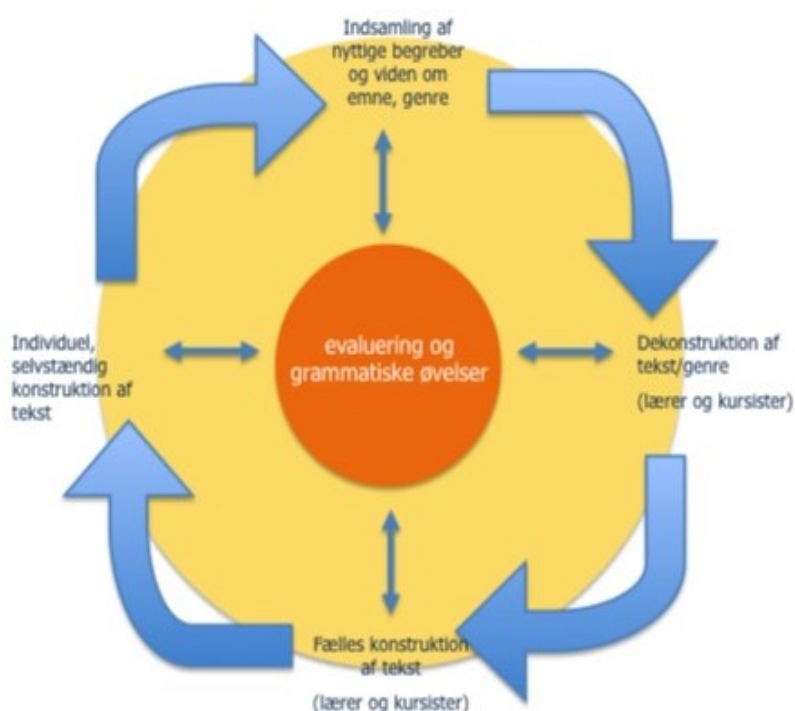
Undervisningen skal skabe rum for kreativ anvendelse af sproget til hypotesedannelse, afprøvelse og sproglig konsolidering. I arbejdet skal kursisterne opleve en stilladsering af arbejdet, der både sikrer sproglig og faglig udvikling og fordybelse. Arbejdet skal endvidere udvikle elevernes personlige stemme og stil.

En del af undervisningen skal give eleverne bevidsthed om forskellige traditioner for lærings- og videnstilegnelse som forberedelse til et selvstændigt og modent uddannelses- og karrierevalg.

Det er vigtigt, at arbejdet med elevernes mundtlige og skriftlige udtryksfærdigheder integreres i de enkelte undervisningsforløb og løbende stilladseres. På den måde sikres det, at eleverne ikke oplever arbejdet med deres udtryksfærdigheder som løsrevet fra det tekstanalytiske arbejde, men derimod som en integreret del af undervisningen. Skriftlige og mundtlige øvelser kan åbne for nye vinkler på tekster gennem fx tænkeskrivning, omskrivning, videredigtning, remediering, dramatisering eller oplæsning. Ligeledes kan arbejdet med udformning af større genrer, fx faglige artikler eller mundtlige oplæg, understøtte elevernes fordybelse og deres evne til faglig formidling.

Undervisningen er tilrettelagt ud fra emner, der belyses gennem forskellige teksttyper. Kursisterne producerer selv tekster om emnet efter at have arbejdet både fagligt og sprogligt med emnet, og disse tekster gemmes i en portfolio. Arbejdet med tekstproduktion kan med fordel ske gennem en proces, hvor kursisterne først møder en modeltekst, arbejder med modeltekstens ordforråd - fx gennem semantiske netværk - og dekonstruktion af genre og form. Derefter producerer holdet en lignende tekst som fællesskrivning (læreren skriver teksten sammen efter kursisternes anvisninger). Herefter producerer kursisten en individuel tekst, der rettes til efter formativ respons. I hele processen arbejdes der løbende med relevante ord og vendinger.

Denne arbejdsform bygger på genrehjulet.

Der arbejdes med modeltekster og stilladsering som et gennemgående princip i arbejdet med elevernes udtryksfærdigheder. Det betyder, at der gives løbende tilbagemeldinger på områder, hvor eleverne kan forbedre sig. Arbejdet med portfolioen skal sikre øget fokusering på egen progression og åbne mulighed for at kvalificere respons på egne og andres tekster. Man bør træne respons ud fra kriterier for god respons. Dvs. at respons giver og responsmodtager kender deres roller, og at de dele af en tekst, der skal vurderes, er definerede og tydelige for alle, allerede inden opgaven produceres. To til tre fokuspunkter i en tekst er optimalt. Der kan fx være fokus på struktur, anvendelse af forskellige ordklasser og inddragelse af kilder ved skriftlige produkter og kropssprog, anvendelse af noter og faglig tyngde ved en mundtlig præsentation.

Det er en vigtig pointe, at eleverne i arbejdet med deres udtryksfærdigheder får mulighed for at udvikle deres personlige og faglige stemme, så det er tydeligt, hvem der er udsigeren, men samtidig forstår vigtigheden af at kunne formidle faglige pointer i et sagligt, formelt og korrekt sprog.

Hvis kursistens tekst kan indgå i en meningsfuld kommunikationssituation med en reel modtager - fx via facebook, blogs eller dagblades kommentartråde - presser det på en positiv måde kursisterne til at tydeliggøre budskabet, bevidstgøre om genre og kommunikationssituation og øget fokus på sproglig korrekthed.

Også opgaver, der kræver, at kursisten opsøger og kommunikerer med andre mennesker uden for skolen, kan hjælpe til sproglig udvikling.

3.2. Arbejdsformer

DSA C

Arbejdet med den undersøgende, dybdegående og perspektiverende tekstanalyse står centralt i faget og skal give mulighed for både den enkelte elevs egne fortolkningsperspektiver og klasse-samtalen som rum for dialog og diskussion. De fire færdigheder lytte, tale, læse og skrive integreres i den daglige undervisning såvel som i de enkelte forløb. Under læsningen vejledes kursisterne i hensigtsmæssige læsestrategier.

Arbejdet med kursisternes udtryksfærdighed kan veksle mellem fri associerende og eksperimenterende skrivning, systematisk genreskrivning, stilladserende øvelser, fællesskrivning og multimodal tekstproduktion. Kursisterne trænes i at give og modtage respons på egne og andres arbejde med henblik på sproglig og genre-mæssige erkendelse og konkret forbedring af den kommunikative kompetence. Som en del af de enkelte forløb udarbejder kursisterne individuelt eller i grupper konkrete produkter.

Udadvendte aktiviteter integreres i undervisningen. Enten som bidrag via sociale medier, bidrag til den offentlige debat eller ture med danskfagligt indhold.

Under lærerens vejledning samler den enkelte kursist løbende i undervisningen egne produkter fra mindst to forskellige forløb i en undervisningsportfolio, som indeholder forskellige mundtlige, skriftlige og multimodale genrer, herunder refererende, beskrivende, formidlende og argumenterende. Undervisningsportfolioen indgår i den løbende evaluering af kursistens sproglige udvikling.

Prøveportfolio

Inden undervisningens afslutning afleverer kursisten en prøveportfolio, som består af tre produkter fra kursistens undervisningsportfolio. De tre produkter udvælges i samarbejde med læreren. Produkterne i prøveportfolien skal dække det mundtlige, det skriftlige, det formidlende og det argumenterende.

DSA B

Arbejdet med den undersøgende, dybdegående og perspektiverende tekstanalyse står centralt i faget og skal give mulighed for både den enkelte elevs egne fortolkningsperspektiver og klasse-samtalen som rum for dialog og diskussion. De fire færdigheder lytte, tale, læse og skrive integreres i den daglige undervisning såvel som i de enkelte forløb. Under læsningen vejledes kursisterne i hensigtsmæssige læsestrategier.

Arbejdet med kursisternes udtryksfærdighed kan veksle mellem fri associerende og eksperimenterende skrivning, systematisk genreskrivning, stilladserende øvelser, fællesskrivning og multimodal tekstproduktion. Kursisterne trænes i at give og modtage respons på egne og andres arbejde med henblik på sproglig og genremæssige erkendelse og konkret forbedring af den kommunikative kompetence. Som en del af de enkelte forløb udarbejder kursisterne individuelt eller i grupper konkrete produkter.

Udadvendte aktiviteter integreres i undervisningen. Enten som bidrag via sociale medier, bidrag til den offentlige debat eller ture med danskfagligt indhold.

Som en del af undervisningen gennemføres inden for eller på tværs af kernestoffets fire emner løbende mindre projektarbejder med fokus på både den receptive og produktive dimension af faget.

DSA A

Arbejdet med den undersøgende, dybdegående og perspektiverende tekstanalyse står centralt i faget og skal give mulighed for både den enkelte elevs egne fortolkningsperspektiver og klasse-samtalen som rum for dialog og diskussion. De fire færdigheder lytte, tale, læse og skrive integreres i den daglige undervisning såvel som i de enkelte forløb. Under læsningen vejledes kursisterne i hensigtsmæssige læsestrategier.

Arbejdet med kursisternes udtryksfærdighed kan veksle mellem fri associerende og eksperimenterende skrivning, systematisk genreskrivning, stilladserende øvelser, fællesskrivning og multimodal tekstproduktion. Kursisterne trænes i at give og modtage respons på egne og andres arbejde med henblik på sproglig og genremæssige erkendelse og konkret forbedring af den kommunikative kompetence. Som en del af de enkelte forløb udarbejder kursisterne individuelt eller i grupper konkrete produkter.

Udadvendte aktiviteter integreres i undervisningen. Enten som bidrag via sociale medier, bidrag til den offentlige debat eller ture med danskfagligt indhold.

3.3. It

Dansk som andetsprog bidrager til kursisternes digitale dannelse ved i den daglige undervisning at arbejde med digitale analyseobjekter og internettet som vidensressource og digitalt fællesskab. Det receptive og produktive arbejde med tekster i digitale fællesskaber lærer kursisterne at forholde sig kritisk-analytisk, ansvarligt og reflekteret til de digitale medier og deres anvendelsesmuligheder. Gennem udarbejdelsen af skriftlige, mundtlige og multimodale produkter lærer kursisterne at anvende it i faglige sammenhænge. Kursisternes arbejde med at udvikle og reflektere over egen digitale identitet fremmer mulighederne for som medborger at orientere sig og handle i et moderne, demokratisk, digitaliseret og globalt orienteret dansk samfund.

It inddrages som et dagligt, funktionelt og naturligt redskab til tekstproduktion, kommunikation og informationssøgning, men også for at kursisterne udvikler deres it-kompetencer. I undervisningen kan man anvende almindelige redskaber som Google Translate og Wikipedia med en bevidst kritisk tilgang. En mulighed er at lade kursisterne oversætte lyrik på modersmålet til dansk - evt. i grupper - og dernæst sammenligne med en oversættelse via Google Translate. Dette vil synliggøre, hvad kursisten kan opnå gennem systematisk arbejde og refleksion sammenlignet med Google Translate. Det er også hensigtsmæssigt at lade kursisterne lave leksikale faglige opslag via programmer til formålet.

Produktion af filmklip og lydoptagelser kan være anvendeligt i forbindelse arbejdet med mundtlighed.

Det er desuden vigtigt, at kursisten orienterer sig og deltager kritisk på forskellige platforme. Kursist og underviser kan inddrage aktuelle emner og debatter fra de sociale medier og kursisterne kan selv producere tekster og offentliggør dem på de sociale medier.

Kursisternes digitale dannelse og færdigheder skal fremme deres muligheder for at deltage som medborgere i samfundet og forstå vigtigheden af at være bevidste og reflekterede deltagere i digitale fællesskaber.

Kursisterne samler deres arbejde i en portfolio. Der findes forskellige muligheder for at lave digitale portfoliomapper til kursisternes arbejde, og underviseren bør overveje, hvordan en sådan mappe bedst kan etableres, så der er enkel adgang, mulighed for at aflevere filer i forskellige formater - herunder lyd- og billedfiler - og også på en sådan måde, at det skaber det bedst mulige overblik over afleveringerne.

3.4. Samspil med andre fag

På enkeltfags-hf tilgodeses det faglige samspil i det omfang, som tilrettelæggelsen muliggør.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

DSA C

Formativ evaluering anvendes undervejs i undervisningsforløbet med henblik på at give lærer og kursist viden om kursistens faglige udvikling og videre fokus. I arbejdet med kursistens udtryksfærdigheder anvendes en række evalueringsformer, herunder:

- skriftlig vejledning med portfolio
- processkrivning og respons på skriftligt arbejde, herunder genaflevering og kursistrespons
- respons på mundtlige oplæg
- mindre skriftlige prøver.

DSA B

Formativ evaluering anvendes undervejs i undervisningsforløbet med henblik på at give lærer og kursist viden om kursistens faglige udvikling og videre fokus. I arbejdet med kursistens udtryksfærdigheder anvendes en række evalueringsformer, herunder:

- skriftlig vejledning med portfolio
- processkrivning og respons på skriftligt arbejde, herunder genaflevering og kursistrespons
- respons på mundtlige oplæg
- mindre skriftlige prøver.

DSA A

Evaluering gennemføres undervejs i undervisningsforløbet med henblik på at give lærer og kursist viden om kursistens faglige udvikling og videre fokus. I arbejdet med kursistens udtryksfærdigheder anvendes en række evalueringsformer, herunder:

- skriftlig vejledning med portfolio
- processkrivning og respons på skriftligt arbejde, herunder genaflevering og kursistrespons
- respons på mundtlige oplæg
- mindre skriftlige prøver.

4.1.1 Mundtlige udtryksfærdigheder

Kursisterne har stort behov for at træne deres mundtlige udtryksfærdigheder. Dels bør der være pararbejde og gruppearbejde, så kursisterne får mulighed for at tale så meget dansk så meget som muligt i undervisningstimerne. Men der bør også tilrettelægges mundtlige faglige fremlæggelser, hvor kursisterne fremlægger for hele holdet, og hvor underviseren giver mundtlig feedback på den mundtlige præstation, både i forhold til fagligt indhold og i forhold til de kommunikative kompetencer.

Det kan til tider være hensigtsmæssigt at opdele kursisterne efter niveau. Nogle gange så kursisterne blandes i niveau, nogle gange så deres mundtlige niveau er nogenlunde ens. Det er afgørende at indtænke, at alle kursisterne skal træne og løfte deres mundtlige kompetencer mest muligt på det givne niveau.

Sammenhængen mellem de mundtlige kompetencer og det taksonomiske niveau er ikke altid åbenlys hos kursisterne. Nogle kursister på hf DSA kan mere fagligt, end de kan udtrykke, og derfor bør disse kursister gives mulighed for specifik træning.

Enkelte kursister har behov for særlig træning i udtale, fx fordi det kan være vanskeligt at forstå, hvad de siger. Hvor det er muligt, vil det være hensigtsmæssigt at aftale vejledningstimer, hvor læreren mødes alene med en sådan kursist, eller en gruppe kursister, og giver vejledning i, hvad kursisten kan gøre for at forbedre forståeligheden.

Ved at gøre evaluering af mundtlighed kriteriebaseret kan fokus skærpes hos kursisterne, og formålet med træningen kan tydeliggøres. Kriterier kan fx være ordforråd, samtaleopbygning, faglig formidling, udtale/forståelighed.

4.1.2 Skriftlige udtryksfærdigheder

Træning i at skrive er for mange kursister en stor udfordring på hf DSA. En stor del af kursisterne har stort behov for hjælp og støtte til at forbedre deres skriftsprog - både med hensyn til taksonomisk niveau og med hensyn til sproglig formåen.

En afgørende forudsætning for kursisternes løft i deres skriftlige niveau er tilrettelæggelsen af og progressionen i læringsprocessen med progression, arbejde med skriveprocessen samt feedbackstrategier.

Kursisterne på hf DSA har stort behov for at udvikle deres skriftsprog, specifikt at øge ordforråd, at træne i at skrive sammenhængende både lokalt og globalt og at øge deres taksonomiske niveau i der skriftlige formidling. Derfor bør kursisterne opøve deres skriveglæde, så træningen bliver optimal.

Forskning inden for udvikling af skriftlige kompetencer viser med al tydelighed, at fejlretning og summativ feedback giver minimalt udbytte undervejs i læringsforløbet. Summativ feedback bør i stor udstrækning reserveres til den afsluttende del af forløbet, og der bør

indtænkes en varieret form for formativ feedback særligt i begyndelsen og den midterste del af forløbet.

En mulighed er, at kursisterne afleverer udkast til besvarelser. Disse udkast bearbejdes og forbedres, nogle gange med idéer til forbedring fra læreren, andre gange fra medkursister. For at feedback fra medkursister skal fungere optimalt, skal arbejdsformen trænes, og der bør opsættes klare retningslinjer for en sådan kursist-kursist-feedback.

Et element i feedback kan fx være fællesdokumenter (Google Docs, OneDrive dokumenter eller andet), hvor kursister enkeltvis eller i grupper formulerer sig. Der er inspirerende for kursisterne at skulle formulere sig skriftligt, når de øvrige deltagere skal læse hvad de skriver. Denne videndeling kan være med til at øge den sproglige opmærksomhed hos kursisterne.

Nogle gange kan der i grupper arbejdes med anonymiserede udkast eller besvarelser, andre gange kan grupper arbejde med gruppemedlemmers udkast.

Det er en afgørende pointe, at omfanget af feedback øges markant, når kursisterne inddrages.

Fra begyndelsen af et forløb bør de stillede opgaver være små og velafgrænsede opgaver. Det kan være at lave en personkarakteristik, at skrive en e-mail til en bekendt om specifikt indhold fra undervisningen, det kan være at formulere sin holdning til en kommentar, der er arbejdet med på holdet.

For at øge kursisternes indsigt i deres egen progression kan det være hensigtsmæssigt at anvende tests svarende til den visitationstest, som de mødte ved deres optagelse på det pågældende niveau. Man kan fx anvende samme test som visitationstesten, eller man kan anvende lignende tests.

Det er ofte en udfordring for DSA-kursister at skrive længere tekster. Derfor bør krav til besvarelsers længde øges gradvis gennem forløbet fx med et startkrav til længden af en besvarelse på ca. 300 ord (ca. en halv side). Det er ofte en fordel for kursisterne at få vejledning til længden af en besvarelse i form af krav til antal ord.

Et vigtigt redskab i den skriftlige evaluering er at lade feedback være kriteriebaseret. Derved styrkes kursisternes opmærksomhed på enkelte elementer. Kriterier kan både være individuelle, være for grupper af kursisterne eller være for hele klassen. Kriterier kan fx være 'formulering af indledning', 'formulering af overskrift', 'sammenhæng i teksten', 'brug af mellemrubrikker', 'det faglige indhold', 'formulering af afslutning',

4.1.3 Elektronisk portfolio

Formativ respons er en responsform, der gives i processen sammen med progressionsforslag. Formen har kursist-fokus ift. læringsmål/kompetencer, og den synliggør læreprocessen.

Formativ respons skal altså gives undervejs, og den må give kursisten mulighed for revision, en oplevelse af mestring og mulighed for at udvikle sine skrivekompetencer. Det er hensigtsmæssigt, at responsen er fokuseret og knyttet til et forløb, hvor kursisten umiddelbart kan bruge responsen i et lignende arbejde. Det betyder i praksis, at underviseren fx udvælger tre fokuspunkter til sin responsgivning - respons skal være selektiv, og desuden skal kursisten umiddelbart efter responsen have mulighed for at integrere responsen i et arbejde, der genremæssigt ligger tæt på den tekst, der netop er blevet gennemgået. Hvis der fx gives der respons på en argumenterende tekst, skal kursisten dels gennemskrive sin tekst igen og derefter implementere responsen i arbejdet med en ny argumenterende tekst.

Undersøgelser viser, at det ikke nødvendigvis gør en stor forskel, om det er underviseren eller en medkursist, der giver responsen, blot den er konstruktiv og styret af klare kriterier. Det kan derfor være en god ide at træne kursisterne i at give hinanden respons ud fra klare kriterier. Fx tre på forhånd aftalte fokuspunkter (fx form, brug af konjunktioner og modtagerbevidsthed).

Respons på mundtlige oplæg bør på samme måde ske efter klare kriterier. Inden mundtligt oplæg eller aflevering af lydfil, skal det stå klart for kursisten, hvilke vurderingskriterier der vil gælde for opgaven og disse kriterier bør også begrænse sig til to eller tre. Fx ud-tale/forståelighed, brug af appelformer og modtagerbevidsthed.

4.2. Prøveformer

DSA C

Der afholdes en individuel, mundtlig prøve. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand, og der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, vælges af eksaminator og skal i al væsentlighed tilsammen dække de faglige mål, kernestoffet og det supplerende stof.

Den enkelte opgave må anvendes højst tre gange på samme hold.

Prøvematerialet består af:

Et produkt fra elevens prøveportfolio udvalgt i samarbejde mellem eleven og læreren inden undervisningens afslutning. Til prøven udformer læreren to-tre spørgsmål om produktets udformning fx modtager, genre eller sprog.

En opgave med tilknytning til et forløb i undervisningen, der består af en eller flere tekster samt instrukser, der angiver, hvordan eksaminanden skal arbejde med teksterne. Det ukendte materiale har et omfang på højst to normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum) eller højst fire minutters afspillet tekst.

Prøvematerialet vælges af eksaminator og sendes til censor forud for prøvens afholdelse, herunder kursistens prøveportfolio.

Ved prøvens begyndelse trækker eksaminanden en opgave og får udleveret produktet fra prøveportfolioen.

Prøven består af to dele:

1) En opgavedel, hvor der samtales om den trukne opgave. På grundlag af eksaminandens mundtlige oplæg på ca. fem minutter former eksaminationen sig videre som en faglig samtale om opgaven.

2) En portfoliodel, hvor eksaminanden skal redegøre for sine overvejelser om udformningen af det valgte produkt fra prøveportfolioen på baggrund af lærerens udleverede spørgsmål, herunder om genre, sprog og begrundelser for det valgte produkt. På grundlag af eksaminandens overvejelser om produktet på ca. tre minutter former eksaminationen sig videre som en faglig samtale om produktet med inddragelse af andet arbejde fra eksaminandens prøveportfolio.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

4.2.1 Den mundtlige prøve DSA C

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand, og der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, vælges af eksaminator og skal tilsammen i al væsentlighed dække de faglige mål, kernestoffet og det supplerende stof. Det betyder, at

der som minimum skal stilles seks forskellige opgaver. Den enkelte opgave må anvendes højst tre gange på samme hold.

Prøvematerialet består af to dele. Et produkt fra kursistens prøveportfolio og en opgave.

4.2.2 Produkt fra prøveportfolioen

Inden undervisningens afslutning udvælges i et samarbejde mellem kursisten og læreren et produkt fra kursistens prøveportfolio. Det skal være et produkt, som kursisten har udarbejdet individuelt. Der kan fx være tale om et debatindlæg, en kort tale eller et oplæg som er blevet filmet.

Som forberedelse til prøven udformer læreren to-tre spørgsmål om produktets udformning fx modtager, genre eller sprog, som sendes til censor forud for prøven sammen med kursistens prøveportfolio. Til et debatindlæg, som eleven har skrevet, kan læreren fx spørge til:

- 1) Hvad er dit hovedsynspunkt i debatindlægget, og hvor kommer det til udtryk?
- 2) Hvad er din overordnede påstand og dine belæg, og hvordan kommer de til udtryk?

Til et oplæg for klassen, som er blevet optaget enten som lydfil eller filmklip, kan læreren fx spørge til:

- 1) Hvem er din modtager af oplægget, og hvordan kommer det til udtryk i din formidling?
- 2) Hvordan indleder og afslutter du dit oplæg, og hvorfor har du valgt at gøre det på den måde?

4.2.3 Opgave med tilknytning til et forløb

Udover produktet fra elevens prøveportfolio består prøvematerialet af en opgave med tilknytning til et forløb i undervisningen, der består af en eller flere tekster samt instrukser, der angiver, hvordan eksaminanden skal arbejde med teksterne. Instrukserne kan formuleres som konkrete spørgsmål eller som mere overordnede anvisninger. Det må ikke være så specifikke instrukser, at selvstændigheden tages fra kursisten.

Det ukendte materiale har et omfang på højst to normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum) eller højst fire minutters afspillet tekst. Materialet kan fx være en kort novelle, et nyhedsklip, en kampagne el.lign. Såvel kendte som ukendte tekster kan indgå i opgaven, men mindst én tekst skal være ukendt. Opgaven skal tage udgangspunkt i det ukendte prøvemateriale. Det betyder, at den ukendte tekst skal gøres til genstand for analyse og fortolkning. Det er ikke en mulighed, at eksaminanden opfordres til at analysere og fortolke en kendt tekst, mens der efterfølgende blot perspektiveres til den ukendte. For at markere, at den ukendte tekst er central, kan man vælge én af følgende varianter, hvis kendte tekster indgår i spørgsmålet:

- Den ukendte tekst bruges i analysen, mens der perspektiveres til den kendte tekst
- Der bedes om en sammenlignende analyse af kendt og ukendt tekst, men med hovedvægten på den ukendte.

Prøvematerialet vælges af eksaminator og sendes til censor forud for prøvens afholdelse, herunder kursistens prøveportfolio. Ved prøvens begyndelse trækker eksaminanden en opgave og får samtidig udleveret produktet fra prøveportfolioen med de tilhørende 2-3 spørgsmål fra læreren formuleret skriftligt.

4.2.4 Opgavedel til prøven

Eksaminanden indleder de første ca. 5 minutter af eksaminationen med et oplæg med udgangspunkt i de instrukser, som er angivet i opgaven. Eksaminanden skal ikke besvare alle

dele af opgaven fyldestgørende i sit oplæg. Den efterfølgende faglige samtale omhandler den trukne opgave samt andet relevant læst stof.

4.2.5 Portfoliodel til prøven

Cirka halvvejs i eksaminationstiden skal eksaminanden redegøre for sine overvejelser om udformningen af det valgte produkt fra prøveportfolien på baggrund af lærerens udleverede spørgsmål. Kursisten har ca. tre minutter til de indledende overvejelser. Herefter former eksaminationen sig videre som en faglig samtale om produktet med inddragelse af andet arbejde fra eksaminandens prøveportfolio. Inddragelsen kan fx bestå i at spørge til, om kursisten har arbejdet med lignende tekster. Eller hvordan det at udarbejde en indledning kan anvendes i forskellige sammenhænge i forbindelse med faglig formidling. Det er vigtigt at være opmærksom på, at det først og fremmest er det valgte produkt, som er grundlaget for denne del af prøven.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele. Det er en fordel, at censor holder styr på fordelingen mellem de to prøvedele.

DSA B

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er et centralt stillet opgavesæt. Prøvens varighed er fire timer.

Den mundtlige prøve

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand, og der gives ca. 60 minutters forberedelsestid. Brug af internet er ikke tilladt.

Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, vælges af eksaminator og skal i al væsentlighed tilsammen dække de faglige mål, kernestoffet og det supplerende stof. Opgaverne fordeles skønsmæssigt nogenlunde ligeligt over de fire emner under kernestoffet.

Den enkelte opgave må anvendes højst tre gange på samme hold.

Opgaven har udgangspunkt i et emne. Opgaven består af en eller flere tekster samt instrukser, der angiver, hvordan eksaminanden skal arbejde med teksterne. Teksternes samlede omfang må ikke overskride tre normalsider á 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum) eller 6 minutters afspillet tekst. Såvel kendte som ukendte tekster kan indgå, men mindst én tekst skal være ukendt. Opgaven skal tage udgangspunkt i det ukendte prøvemateriale.

Eksaminanden indleder med et mundtligt oplæg på 8-10 minutter. Eksaminationen former sig videre som en faglig samtale om den trukne opgave samt det overordnede emne.

4.2.6 Den mundtlige prøve DSA B

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand, og der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, vælges af eksaminator og skal tilsammen i al væsentlighed dække de faglige mål, kernestoffet og det supplerende stof. Det betyder, at der som minimum skal stilles seks forskellige opgaver. Opgaverne fordeles skønsmæssigt nogenlunde ligeligt over de fire emner under kernestoffet med udgangspunkt i forløb fra undervisningen. Det betyder, at det skal være tydeligt, hvilket emne opgaven stilles indenfor, således at kursisten ved, hvilken viden, ordforråd m.v., som kursisten kan inddrage.

Den enkelte opgave må anvendes højst tre gange på samme hold.

Opgaven består af en eller flere tekster samt instrukser, der angiver, hvordan eksaminanden skal arbejde med teksterne. Instrukserne kan formuleres som konkrete spørgsmål eller som mere overordnede anvisninger. Det må ikke være så specifikke instrukser, at selvstændigheden tages fra eleven.

Såvel kendte som ukendte tekster kan indgå, men mindst én tekst skal være ukendt. Opgaven skal tage udgangspunkt i det ukendte prøvemateriale. Det betyder, at den ukendte tekst skal gøres til genstand for analyse og fortolkning. Det er ikke en mulighed, at eksaminanden opfordres til at analysere og fortolke en kendt tekst, mens der efterfølgende blot perspektiveres til den ukendte. For at markere, at den ukendte tekst er central, kan man vælge én af følgende varianter, hvis kendte tekster indgår i spørgsmålet:

- Den ukendte tekst bruges i analysen, mens der perspektiveres til den kendte tekst
- Der bedes om en sammenlignende analyse af kendt og ukendt tekst, men med hovedvægten på den ukendte.

Eksaminanden indleder de første 8-10 minutter af eksaminationen med et oplæg med udgangspunkt i de instrukser, som er angivet i opgaven. Eksaminanden skal ikke besvare alle dele af opgaven fyldestgørende i sit oplæg. Den efterfølgende faglige samtale omhandler den trukne opgave samt andet relevant læst stof.

4.2.7 Eksempler på opgaver til mundtlig prøve DSA B

Eksempel 1

Overordnet emne: Køn, frihed og frisind

Forløb: Køn i samfundet

Materiale:

Tekst 1: Den lille forskel: Kvindelige studerende får oftere en økonomisk håndsrækning (artikel fra Berlingske 2.9.2017) (ukendt)

Tekst 2: Tv-Avisen om kønsfordeling blandt studerende på universiteterne (uddrag på 3 minutter) (kendt)

Instrukser:

- Redegør kort for indholdet i artiklen 'Den lille forskel: Kvindelige studerende får oftere en økonomisk håndsrækning'.
- Analyser opbygningen af artiklen, dvs. for de forskellige dele af artiklen.
- Diskuter artiklens synspunkter.
- Perspektiver artiklens indhold til den kendte tekst (klippet fra Tv-Avisen)

Eksempel 2

Overordnet emne: Sprog og kultur

Forløb: Sprog i hverdagen

Materiale:

Tekst 1: Uddrag af Marjaneh Bakhtiari: Kald det hvad fanden du vil (2005) (ukendt)

Instrukser:

- Foretag en analyse og fortolkning af teksten med fokus på samtalen mellem de to personer.

- Foretag en perspektivering til andet relevant læst stof.

DSA A

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er et centralt stillet opgavesæt. Prøvens varighed er fem timer.

Den mundtlige prøve

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand, og der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, vælges af eksaminator og skal i al væsentlighed tilsammen dække de faglige mål, kernestoffet og det supplerende stof. Opgaverne fordeles skønsmæssigt i forholdet 1:1:1 over sproglige, litterære og mediemæssige perspektiver.

Den enkelte opgave må anvendes højst tre gange på samme hold.

Opgaven har udgangspunkt i et undervisningsforløb samt enten et sprogligt, litterært eller mediemæssigt perspektiv eventuelt med inddragelse af et andet perspektiv. Opgaven består af en eller flere tekster samt instrukser, der angiver, hvordan eksaminanden skal arbejde med teksterne. Teksternes samlede omfang må ikke overskride fem normalsider á 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum) eller 12 minutters afspillet tekst. Såvel kendte som ukendte tekster kan indgå, men mindst én tekst skal være ukendt. Opgaven skal tage udgangspunkt i det ukendte prøvemateriale.

Eksaminanden indleder med et mundtligt oplæg på 8-10 minutter. Eksaminationen former sig videre som en faglig samtale om den trukne opgave.

4.2.8 Den mundtlige prøve DSA A

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand, og der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, vælges af eksaminator og skal tilsammen i al væsentlighed dække de faglige mål, kernestoffet og det supplerende stof. Det betyder, at der som minimum skal stilles seks forskellige opgaver. Opgaverne fordeles skønsmæssigt i forholdet 1:1:1 over sproglige, litterære og mediemæssige perspektiver. Den enkelte opgave må anvendes højst tre gange på samme hold.

Opgaven har udgangspunkt i et undervisningsforløb samt enten et litterært, sprogligt eller mediemæssigt perspektiv eventuelt med inddragelse af et andet perspektiv. Det betyder, at det skal være tydeligt, hvilket forløb det forventes, at eleven tager udgangspunkt i. Endvidere skal det fremgå, hvilket af de tre perspektiver eleven først og fremmest skal arbejde med, men der er samtidig mulighed for, at læreren også kan skrive et andet perspektiv på. Det vil fx være muligt at stille en opgave, der både har et sprogligt og litterært perspektiv. Det skal dog stadig være tydeligt, hvilke af de to perspektiver eleven primært skal arbejde med, fx ved at det er fremhævet eller blot står først.

Opgaven består af en eller flere tekster samt instrukser, der angiver, hvordan eksaminanden skal arbejde med teksterne. Instrukserne kan formuleres som konkrete spørgsmål eller

som mere overordnede anvisninger. Det må ikke være så specifikke instrukser, at selvstændigheden tages fra eleven.

Såvel kendte som ukendte tekster kan indgå, men mindst én tekst skal være ukendt. Opgaven skal tage udgangspunkt i det ukendte prøvemateriale. Det betyder, at den ukendte tekst skal gøres til genstand for analyse og fortolkning. Det er ikke en mulighed, at eksaminanden opfordres til at analysere og fortolke en kendt tekst, mens der efterfølgende blot perspektiveres til den ukendte. For at markere, at den ukendte tekst er central, kan man vælge én af følgende varianter, hvis kendte tekster indgår i spørgsmålet:

- Den ukendte tekst bruges i analysen, mens der perspektiveres til den kendte tekst
- Der bedes om en sammenlignende analyse af kendt og ukendt tekst, men med hovedvægten på den ukendte.

Følgende eksempler viser, hvordan en opgave kan udformes:

Eksaminanden indleder de første 8-10 minutter af eksaminationen med et oplæg med udgangspunkt i de instrukser, som er angivet i opgaven. Eksaminanden skal ikke besvare alle dele af opgaven fyldestgørende i sit oplæg. Den efterfølgende faglige samtale omhandler den trukne opgave samt andet relevant læst stof.

4.2.9 Eksempler på opgaver til mundtlig prøve DSA B

Eksempel 1

Perspektiv: Det mediemæssige og sproglige perspektiv

Forløb: Nyhedsformidling på tv

Materiale:

Tekst 1: Nyhedsudsendelse fra TV2 Lorry (8 minutter) (ukendt)

Instrukser:

- Gør kort rede for indholdet i de tre nyhedsindslag.
- Foretag en analyse af de tre indslag i udklippet fra TV2 Lorry med fokus på nyhedskriterierne.
- Analyser interviewet i indslaget om skolen i Gilleleje med henblik på sproghandlinger
- Perspektiver til forløbet 'Nyhedsformidling på tv'

Eksempel 2

Perspektiv: Det litterære perspektiv

Forløb: Moderne danske noveller

Materiale:

Tekst 1: Helle Helle: Afløb (2000) (ukendt)

Tekst 2: Vi skal tilbage til kønsrollerne på mine bedsteforældres tid (Politiken 18.4.2015) (kendt)

Instrukser:

- Redegør kort for handlingsforløbet i Helle Helles novelle 'Afløb'
- Foretag en analyse og fortolkning af novellen 'Afløb' med fokus på kønsrollerne i novellen

- Perspektiver fremstillingen af kønsrollerne i novellen 'Afløb' med den holdning, der fremkommer i debatindlægget 'Vi skal tilbage til kønsrollerne på mine bedste-forældres tid'

4.2.10 Genrerne til den skriftlige prøve

Til den skriftlige prøve kan kursisterne vælge mellem en analyserende og en debatterende artikel.

Om artiklen

En artikel er en faktatekst, som ville kunne offentliggøres og læses af en interesseret læser. Den modtager, kursisten skal have i tankerne, er en medborger, der interesserer sig for kultur og litteratur og er bredt orienteret i danske medier, bøger, film og aktuelle debatter samt i den danske litteraturhistorie. Modtageren forventes at kende danskfaglige begreber som eksempelvis fortællesynsvinkel, flashforward og metafor, og de behøver derfor ikke blive defineret.

En artikel er opbygget med en indledning, en midte og en afslutning. Indledningen er fokuseret, den rummer og åbner for centrale aspekter af emnet og den anlagte vinkel. Artiklen skal være skrevet i en sammenhængende form (dvs. ikke i punktform). Den skal have en fokuseret overskrift og kan eventuelt rumme underoverskrifter.

I artiklen skal kursisten bruge viden og tekster. Teksterne forventes ukendte for modtageren og skal præsenteres. Der skal henvises til det materiale, der bliver inddraget i artiklen. Der er ikke nogen fast regel for, hvordan der henvises, det vigtigste er, at der er konsekvens gennem hele artiklen og henvises på den samme måde.

Om den debatterende artikel

I en debatterende artikel skal kursisten argumentere for sine holdninger til et emne og forsøge at overbevise sin læser.

Som led i din debatterende artikel skal kursisten:

- præsentere sin artikels overordnede emne
- præsentere læserne for hovedsynspunktet i en tekst, som de ikke kender
- tage stilling til tekstens hovedsynspunkt og dens argumentation
- diskutere og debattere forskellige holdninger til emnet

Diskussion:

Formålet med diskussionen er at gøre læseren klogere på opgavens problemstilling ved at undersøge forskellige synspunkter på emnet. I en diskussion skal kursisten vise synspunkter for og imod (pro et contra). Det kan både være de synspunkter, som står i tekstmaterialet, det kan være kursistens egne synspunkter, eller det kan være mere generelle synspunkter, som formuleres ud fra kursistens viden om emnet.

Debat:

Formålet med en debat er at overbevise modtageren. Diskussion og debat hænger ofte tæt sammen, fordi diskussionen er med til at vise forskellige synspunkter på emnet. Når man debatterer, gælder det om at fremføre de stærkeste argumenter og anvende en solid

og saglig argumentation for at overbevise læseren. I en debat vil der ofte blive anvendt forskellige argumentationsformer og sproglige virkemidler, som er med til at understøtte argumentationen og overbevise modtageren.

Om den analyserende artikel

I en analyserende artikel skal kursisten analysere og fortolke en tekst. Som led i den analyserende artikel skal kursisten:

- præsentere sin artikels overordnede emne
- indføre læserne i en tekst, som de ikke kender
- analysere væsentlige aspekter af teksten med brug af nærlæsning, velvalgte citater og relevante fagbegreber
- knytte analysen til en fortolkning af teksten, hvor både enkeltdelen i teksten og tekstens samlede udsagn forklares
- perspektivere teksten til sin artikels overordnede emne

4.3. Bedømmelseskriterier

DSA C

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved opgavedelen lægges der vægt på eksaminandens færdighed i:

- mundtlig fremstilling og sprogfærdighed
- at besvare den stillede opgave
- relevant anvendelse af grundlæggende danskfaglig viden og metode.

Ved portfoliodelen lægges der vægt på eksaminandens færdighed i:

- at besvare de stillede spørgsmål
- at indgå i dialog om det valgte produkt
- formidlingsbevidsthed i portfolioproduktet..

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse af eksaminandens præstation.

DSA B

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved den skriftlige prøve lægges der vægt på eksaminandens færdighed i:

- skriftlig fremstilling, formidlingsbevidsthed og sprogfærdighed
- at besvare den stillede opgave
- relevant anvendelse af danskfaglig viden og metode.

Ved den mundtlige prøve lægges der vægt på eksaminandens færdighed i:

- mundtlig fremstilling og sprogfærdighed
- at besvare den stillede opgave
- relevant anvendelse af danskfaglig viden og metode.

Ved begge prøver gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse af eksaminandens præstation.

DSA A

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved den skriftlige prøve lægges der vægt på eksaminandens færdighed i:

- skriftlig fremstilling, formidlingsbevidsthed og sprogfærdighed
- at besvare den stillede opgave
- relevant anvendelse af danskfaglig viden og metode.

Ved den mundtlige prøve lægges der vægt på eksaminandens færdighed i:

- mundtlig fremstilling og sprogfærdighed
- at besvare den stillede opgave
- relevant anvendelse af danskfaglig viden og metode.

Ved begge prøver gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse af eksaminandens præstation.

4.3.1 Oversigt over karakterskalaen

12	Fremragende	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.
7	God	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.
02	Tilstrækkelig	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.

4.3.2 Vejledende karakterbeskrivelser ved den mundtlige prøve DSA C

Karakter	Betegnelse	Vejledende beskrivelse
12	Fremragende	<p>Det mundtlige oplæg fremstår velstruktureret og med progression og retorisk klarhed. Oplægget er sprogligt nuanceret og velformuleret. Eksaminanden indgår på fremragende måde i den faglige samtale, og sproget er flydende. Eksaminanden kan udtrykke sig klart og detaljeret. Besvarelsen af den stillede opgave er udtømmende, veldokumenteret med ingen eller kun få uvæsentlige mangler.</p> <p>Der demonstreres en høj grad af metodebevidsthed, fremragende anvendelse af i sammenhængen relevant danskfaglig viden og danskfaglige færdigheder, sikker brug af et danskfagligt begrebsapparat samt stor sikkerhed i at bevæge sig fra det konkrete til det abstrakte.</p>
10	Fortrinligt	
7	Godt	<p>Det mundtlige oplæg er sammenhængende og tilfredsstillende formidlet. Oplægget er sprogligt velfungerende, og eksaminanden indgår på tilfredsstillende måde i den faglige samtale. Sproget er flydende, og eksaminanden kan udtrykke sig klart.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave har flere mangler og savner i nogen grad dokumentation.</p> <p>Der demonstreres metodisk bevidsthed, god anvendelse af i sammenhængen relevant danskfaglig viden og danskfaglige færdigheder, god brug af et danskfagligt begrebsapparat samt evne til at bevæge sig fra det konkrete til det abstrakte.</p>
4	Nogenlunde	
02	Tilstrækkeligt	<p>Det mundtlige oplæg er forsøgt struktureret, men usikkert formidlet. Formidlingen fungerer, men er præget af mangel på sproglig sammenhæng, og eksaminanden indgår usikkert i den faglige samtale. Sproget er i nogen grad unuanceret, og mangler præcision.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave er meget mangelfuld, men dog tilstrækkelig.</p> <p>Der demonstreres kendskab til relevant danskfaglig viden og metode samt et danskfagligt begrebsapparat, men med betydelig usikkerhed i anvendelsen.</p>

00	Utilstrækkeligt	
-3	Ringe	

4.3.3 Vejledende karakterbeskrivelser ved den skriftlige prøve DSA B

Karakter	Betegnelse	Vejledende beskrivelse
12	Fremragende	<p>Sproget er velformuleret, præcist, nuanceret og korrekt, med ingen eller få uvæsentlige fejl.</p> <p>Fremstillingen er formidlingsbevidst og velstruktureret med såvel fokus som progression.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave er dybdegående, veldokumenteret og med ingen eller kun få uvæsentlige mangler.</p> <p>Der demonstreres fremragende anvendelse af i sammenhængen relevant danskfaglig indsigt, viden og metode, sikker brug af et danskfagligt begrebsapparat.</p>
10	Fortrinligt	
7	Godt	<p>Sproget er præget af sikkerhed i syntaks, præcision og sprogrigtighed, men med flere mindre væsentlige fejl. Fremstillingen savner i nogen grad formidlingsbevidsthed, men har i tilfredsstillende grad fokus og sammenhæng.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave har flere mangler og savner i nogen grad dokumentation.</p> <p>Der demonstreres god anvendelse af i sammenhængen relevant danskfaglig indsigt, viden og metode, god brug af et danskfagligt begrebsapparat.</p>
4	Nogenlunde	
02	Tilstrækkeligt	<p>Sproget er præget af tilstrækkelig sikkerhed i syntaks og sprogrigtighed, men med adskillige tyngende fejl og manglende præcision. Fremstillingen savner formidlingsbevidsthed og har kun i tilstrækkelig grad fokus og sammenhæng.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave er meget mangelfuld, men dog tilstrækkelig.</p> <p>Der demonstreres usikkerhed i anvendelse af i sammenhængen relevant danskfaglig indsigt, viden og metode samt af et danskfagligt begrebsapparat.</p>

00	Utilstrækkeligt	
-3	Ringe	

4.3.4 Vejledende karakterbeskrivelser ved den mundtlige prøve DSA B

Karakter	Betegnelse	Vejledende beskrivelse
12	Fremragende	<p>Det mundtlige oplæg fremstår velstruktureret og med progression og retorisk klarhed. Oplægget er sprogligt nuanceret og velformuleret. Eksaminanden kan udtrykke sig spontant, meget flydende og præcist, herunder skelne mellem finere betydningsnuancer selv i mere komplekse situationer. Eksaminanden indgår på fremragende måde i den faglige samtale.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave er udtømmende, veldokumenteret med ingen eller kun få uvæsentlige mangler.</p> <p>Der demonstreres en høj grad af metodebevidsthed, fremragende anvendelse af i sammenhængen relevant danskfaglig viden og danskfaglige færdigheder, sikker brug af et danskfagligt begrebsapparat samt stor sikkerhed i at bevæge sig fra det konkrete til det abstrakte.</p>
10	Fortrinligt	
7	Godt	<p>Det mundtlige oplæg er sammenhængende og tilfredsstillende formidlet. Oplægget er sprogligt velfungerende, og eksaminanden indgår på tilfredsstillende måde i den faglige samtale. Eksaminanden kan udtrykke sig flydende og præcist.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave har flere mangler og savner i nogen grad dokumentation.</p> <p>Der demonstreres metodisk bevidsthed, god anvendelse af i sammenhængen relevant danskfaglig viden og danskfaglige færdigheder, god brug af et danskfagligt begrebsapparat samt evne til at bevæge sig fra det konkrete til det abstrakte.</p>
4	Nogenlunde	

02	Tilstrækkeligt	<p>Sproget er præget af tilstrækkelig sikkerhed i syntaks og sprogrigtighed, men med adskillige tyngende fejl og manglende præcision. Fremstillingen savner formidlingsbevidsthed og har kun i tilstrækkelig grad fokus og sammenhæng.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave er meget mangelfuld, men dog tilstrækkelig.</p> <p>Der demonstreres usikkerhed i anvendelse af i sammenhængen relevant danskfaglig indsigt, viden og metode samt af et danskfagligt begrebsapparat.</p>
00	Utilstrækkeligt	
-3	Ringe	

4.3.5 Vejledende karakterbeskrivelser ved den skriftlige prøve DSA A

Karakter	Betegnelse	Vejledende beskrivelse
12	Fremragende	<p>Sproget er velformuleret, præcist, nuanceret og korrekt, med ingen eller få uvæsentlige fejl.</p> <p>Fremstillingen er formidlingsbevidst og velstruktureret med såvel fokus som progression.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave er dybdegående, veldokumenteret og med ingen eller kun få uvæsentlige mangler.</p> <p>Der demonstreres fremragende anvendelse af i sammenhængen relevant danskfaglig indsigt, viden og metode, sikker brug af et danskfagligt begrebsapparat.</p>
10	Fortrinligt	
7	Godt	<p>Sproget er præget af sikkerhed i syntaks, præcision og sprogrigtighed, men med flere mindre væsentlige fejl. Fremstillingen savner i nogen grad formidlingsbevidsthed, men har i tilfredsstillende grad fokus og sammenhæng.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave har flere mangler og savner i nogen grad dokumentation.</p> <p>Der demonstreres god anvendelse af i sammenhængen relevant danskfaglig indsigt, viden og metode, god brug af et danskfagligt begrebsapparat.</p>
4	Nogenlunde	

02	Tilstrækkeligt	<p>Sproget er præget af tilstrækkelig sikkerhed i syntaks og sprogrigtighed, men med adskillige tyngende fejl og manglende præcision. Fremstillingen savner formidlingsbevidsthed og har kun i tilstrækkelig grad fokus og sammenhæng.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave er meget mangelfuld, men dog tilstrækkelig.</p> <p>Der demonstreres usikkerhed i anvendelse af i sammenhængen relevant danskfaglig indsigt, viden og metode samt af et danskfagligt begrebsapparat.</p>
00	Utilstrækkeligt	
-3	Ringe	

4.3.6 Vejledende karakterbeskrivelser ved den mundtlige prøve DSA A

Karakter	Betegnelse	Vejledende beskrivelse
12	Fremragende	<p>Det mundtlige oplæg fremstår velstruktureret og med progression og retorisk klarhed. Oplægget er sprogligt nuanceret og velformuleret. Eksaminanden indgår på fremragende måde i den faglige samtale.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave er udtømmende, veldokumenteret med ingen eller kun få uvæsentlige mangler.</p> <p>Der demonstreres en høj grad af metodebevidsthed, fremragende anvendelse af i sammenhængen relevant danskfaglig viden og danskfaglige færdigheder, sikker brug af et danskfagligt begrebsapparat samt stor sikkerhed i at bevæge sig fra det konkrete til det abstrakte.</p>
10	Fortrinligt	
7	Godt	<p>Det mundtlige oplæg er sammenhængende og tilfredsstillende formidlet. Oplægget er sprogligt velfungerende, og eksaminanden indgår på tilfredsstillende måde i den faglige samtale.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave har flere mangler og savner i nogen grad dokumentation.</p> <p>Der demonstreres metodisk bevidsthed, god anvendelse af i sammenhængen relevant</p>

		danskfaglig viden og danskfaglige færdigheder, god brug af et danskfagligt begrebsapparat samt evne til at bevæge sig fra det konkrete til det abstrakte.
4	Nogenlunde	
02	Tilstrækkeligt	<p>Det mundtlige oplæg er ustruktureret og usikkert formidlet. Formidlingen fungerer, men er præget af mangel på sproglig sammenhæng, og eksaminanden indgår usikkert i den faglige samtale.</p> <p>Besvarelsen af den stillede opgave er meget mangelfuld, men dog tilstrækkelig.</p> <p>Der demonstreres usikkerhed i anvendelsen af i sammenhængen relevant danskfaglig viden og metode samt af et danskfagligt begrebsapparat.</p>
00	Utilstrækkeligt	
-3	Ringe	